Nivel I: Prerrequisitos básicos da aprendizaxe

HÁBITOS

Obxectivos didácticos

Identidade e autonomía persoal

- Iniciarse no desenvolvemento dos hábitos de:
    - Durmir só e espertar sen chorar.
    - Lavar as mans e a cara.
    - Controlar os esfínteres.
    - Comer sólidos e mastigar.

Medio físico e social

- Recoñecer o propio colgador.
- Iniciarse no desenvolvemento dos hábitos de:
    - Saudar e despedirse ao entrar e saír da clase.
    - Colgar e descolgar o abrigo, a mochila e o mandilón.
    - Ordenar os xoguetes e o material escolar.
    - Utilizar a papeleira.
    - Colaborar co adulto no momento de vestirse.
    - Utilizar a culler.

- Facilitarlle ao educador/a o cambio de cueiro.

Comunicación e representación

- Iniciarse no desenvolvemento dos hábitos de:
  - Cumprir encargos sinxelos.
  - Sentar correctamente no chan durante a narración dun conto.
  - Sentar correctamente na cadeira.

Contidos

Identidade e autonomía persoal

Procedementos

- Adquisición progresiva dos hábitos de durmir só e espertar sen chorar.
- Adquisición progresiva do hábito de lavar as mans e a cara.
- Adquisición progresiva do hábito do control dos esfínteres.
- Adquisición progresiva do hábito de comer sólidos e mastigar.

Medio físico e social

Conceptos

- O colgador.
- A relación entre o mestre/a e o neno.

Procedementos

- Adquisición progresiva do hábito de saudar e despedirse ao entrar e saír da clase.
- Adquisición progresiva do hábito de colgar e descolgar o abrigo, a mochila e o mandilón.
- Adquisición progresiva do hábito de ordenar os xoguetes e o material escolar.
- Adquisición progresiva do hábito de utilizar a culler.
- Adquisición progresiva do hábito de utilizar a papeleira.
- Adquisición progresiva do hábito de sentar correctamente no chan durante as actividades de narración dun conto.
- Adquisición progresiva do hábito de sentar correctamente na cadeira.
- Adquisición progresiva do hábito de colaborar co adulto no momento de vestirse.
- Adquisición progresiva do hábito de facilitarlle ao educador/a o cambio de cueiro.

Comunicación e representación

Procedementos

- Adquisición progresiva do hábito de cumprir encargos sinxelos.

Actividades de aprendizaxe

- Saudar coa axuda do mestre/a ao entrar na aula cada mañá.
- Despedirse coa axuda do mestre/a ao volver para a casa.

- Observar entre todos a lámina do hábito de saudar que colga o mestre/a na parede, cerca dos colgadores, e escoitar a explicación do mestre/a (lámina do hábito «Saúdo e despídome»).
- Localizar o colgadoiro coa axuda do mestre/a.
- Colaborar no momento de quitar o abrigo e poñer o mandilón.
- Intentar colgar o abrigo e a mochila no propio colgadoiro coa axuda do mestre/a.
- Recoller e ordenar os xoguetes no seu lugar con axuda do mestre/a despois de utilizalos.
- Observar a aula antes de xogar e apreciar que está ordenada. Xogar libremente e despois gardar os xoguetes no seu lugar coa axuda do mestre/a e dos compañeiros.
- Observar, entre todos, a lámina do hábito de recoller os xoguetes que colga o mestre/a na parede cerca do lugar onde se gardan os xoguetes, e escoitar a explicación do mestre/a (lámina do hábito «Recollo os xoguetes»).
- Utilizar a papeleira para tirar o cueiro sucio que lles ofrece o mestre/a, tirar o papel que sobra dos adhesivos, tirar os papeis que non se utilizan…
- Observar o limpa que está a aula. Xogar libremente con anacos de papeis de cor. Despois de xogar, recoller e tirar os papeis na papeleira.
- Realizar encargos sinxelos que pide o mestre/a: tirar un papel á papeleira, tirar o cueiro sucio no balde do lixo, gardar un xoguete no seu lugar, recoller un xoguete do chan, ir á cociña e pedir unha culller, ir a outra aula próxima e pedir algunha cousa a través dunha nota escrita

polo mestre/a… Dependendo da dificultade do encargo, pódese realizar só ou coa axuda do mestre/a.

- Sentar correctamente no chan cando o mestre/a conte un conto ou cante unha canción.
- Sentar no chan correctamente seguindo o exemplo do mestre/a.
- Xogar a sentar no chan e poñerse de pé seguindo as indicacións do mestre/a.
- Sentar correctamente na cadeira durante as actividades que o precisen: cando se está pintando, cando se están pegando adhesivos…
- Observar entre todos a lámina do hábito de sentar correctamente que colga o mestre na parede e escoitar a explicación que este dá (lámina do hábito «Sento correctamente»).
- Durmir a sesta co peluche e/ou chupete (obxectos de dependencia do neno/a) e relaxarse escoitando unha música de fondo posta polo mestre/a.
- Prever as accións que se van sucedendo cando o educador/a lle cambia o cueiro. Intentar nomear as partes do propio corpo o repetir aquelas que vai nomeando o mestre/a.
- Colaborar co mestre/a á hora de poñer e quitar as pezas de roupa, no cambio de cueiro ou á chegada e á saída da escola: empurrar o brazo pola manga, axudar a buscar a manga, a quitar os zapatos, a quitar os calcetíns…
- Iniciar o hábito de lavar as mans antes e despois de comer, despois de realizar algunha actividade plástica ou de manipular materiais que manchen, despois de facer pipí no servizo e ao volver do recreo.
- Observar se levan as mans limpas ou sucias.

- Observar, entre todos, a lámina do hábito de lavar as mans que colga o mestre/a á entrada do cuarto de baño ou a carón da pía e escoitar a explicación do mestre/a (lámina do hábito «Lavo as mans»).
- Iniciarse na adquisición do control de esfínteres.
- Pedirlle ao mestre/a o ouriñal cando se ten ganas de mexar.
- Ir buscar o ouriñal cando se ten ganas de mexar.
- Probar os alimentos sólidos que ofrece o mestre/a.
- Observar a lámina do hábito de comer coa culler que o mestre/a colgará onda as mesas de comer e escoitar a explicación do mestre/a (lámina do hábito «Como coa culler»).
- Descubrir o funcionamento da culler: manipulala, collela polo mango, enchela de comida, dirixir a culler á boca…
- Intentar comer só coa culler.
- Intentar beber só co vaso de auga con asas e co vaso sen asas.
- Sentar correctamente na cadeira durante as comidas e as merendas, seguindo o exemplo do mestre/a.

<u>Actividades de avaliación</u>

- Saudar ao entrar e ao saír da clase.
- Localizar o propio colgador.
- Intentar colgar e descolgar o abrigo, a mochila e o mandilón.
- Localizar o lugar onde se gardan os xoguetes.
- Axudar e participar na recollida dos xoguetes.
- Utilizar a papeleira coa axuda do mestre/a ou por iniciativa propia.

- Iniciarse en cumprir encargos sinxelos.
- Sentar correctamente no chan durante as actividades que o requiran: escoitar un conto, mirar un conto, escoitar unha explicación do mestre/a…
- Sentar correctamente na cadeira durante as actividades plásticas que o requiran.
- Durmir sen necesidade da presenza do adulto.
- Localizar as diferentes partes do corpo.
- Recoñecer as diferentes pezas de roupa que se utilizan habitualmente.
- Axudar e colaborar no cambio do cueiro.
- Axudarlle ao mestre/a no momento de espirse e vestirse.
- Recoñecer que as mans están limpas ou sucias.
- Subir as mangas do mandilón ou do xersei.
- Ser capaz de mollar as mans, enxaboalas, fretalas e enxaugalas.
- Iniciarse no uso do ouriñal.
- Subir e baixar os pantalóns e a roupa interior.
- Mastigar alimentos sólidos.
- Utilizar a culler e intentar comer só.
- Utilizar o vaso con ou sen asas e intentar beber só.
- Sentar correctamente na mesa durante as comidas.

Nivel II: 1º curso 2º ciclo de E.I.

Identidade e Autonomía Persoal.

-Diferenciar as principais partes do corpo.
-Diferenciar os órganos dos sentidos e recoñecer.
-Desenvolver o control e a maduración tónica.
-Coordinar de forma independente os movementos laterales do corpo.
-Dominar o desprazamento sobre distintos tipos de superficies.
-Desenvolver e aplicar a coordinación visomanual.
-Actuar de acordo asus posibilidades e limitacións.
-Planificar e secuenciar a propia acción.
-Participar na vida familiar con actitudes de disponibilidad, colaboración e alegría.
-Coñecer hábitos relacionados coa alimentación, a higiene e a saúde.
-Iniciarse no control de emocións e sentimentos.
-Identificarse como un mesmo en relación cos outros e co medio.
-Adquirir hábitos de autocontrol e convivencia.
-Recoñecer riscos de perigo.
-Fomentar a igualdade nas interrelaciones entre nenos e pícaras, evitando as discriminaciones en canto ao sexo.
-Coñecer a necesidade de cambiar o vestuario segundo o tempo que faga.
-Aceptar as pequenas frustracións.

Medio Físico e Social

-Diferenciar os membros integrantes da familia.
-Recoñecer aos mestres/as do Centro.
-Coñecer as dependencias do Centro e a casa e saber en que lugar

atópase.

-Actuar con autonomía nos espazos cotiáns.

-Nomear e recoñecer obxectos do colexio e da rúa e saber a súa función.

-Iniciarse no coidado da contorna.

-Desenvolver a responsabilidade co material propio e común.

-Coñecer os animais da súa contorna.

-Observar a forma de vida dalgúns animais.

-Observar as plantas da súa contorna.

-Desenvolver actitudes de respecto e colaboración.

-Coñecer diversos medios de transporte e comunicación social.

-Coñecer diferentes oficios e profesións.

-Aprender novos xogos e respectar as súas regras.

-Potenciar as condutas de integración grupal.

-Participar nas tradicións e costumes da localidade.

-Coñecer e respectar as normas de comportamento establecidas.

-Saber o nome das estacións e algunhas características delas.

Comunicación e Representación

-Mirar e escoitar ao outro cando fala.

-Pronunciar correctamente os sons, xa sexan illados ou en palabras.

-Interpretar pictogramas. Ler, interpretar e producir imaxes.

-Expresar mímicamente o significado dalgúns nombresy accións.

-Memorizar poesías e cancións sinxelas, con entonación e ritmo.

-Aumentar o vocabulario básico con novas palabras.

-Expresar verbalmente frases ben construídas.

-Iniciarse na pronunciación correcta dos verbos, utilizados en presente, pasado e futuro.

-Comprender e executar ordes verbales sinxelas.

-Comprender mensaxes que impliquen varias accións sucesivas.

-Adiviñar un obxecto pola súa descrición verbal.

-Discriminar e identificar sons.

-Manter unha actitude de interese e escoita ante as audiciones de pequenos fragmentos de música clásica.

-Observar os obxectos e identificalos polo tamaño, a forma e a cor.

-Recoñecer propiedades de obxectos.

-Utilizar os cuantificadores traballados.

-Realizar agrupaciones sinxelas.

-Recoñecer as formas geométricas simples.

-Realizar clasificacións utilizando calidades de obxectos.

-Establecer correspondencias entre dous conxuntos.

-Posuír nocións simples de cantidade, espazo e tempo.

-Formar conxuntos de tres elementos.

-Recoñecer os números 1, 2, e 3 e realizar os seus grafías.

-Expresar a través da imaxe as súas propias vivencias.

-Reproducir ritmos a partir do propio corpo.

-Axustarse ao ritmo das cancións e melodías.

-Controlar a direccionalidad do trazo e reproducir distintos tipos de liñas.

-Manter a atención en periodos de tempo.

-Utilizar as diversas formas de representación e expresión e as súas técnicas.

-Coñecer as cores primarias e algúns complementarios.

Nivel III: 2º curso 2º ciclo de E.I.

Identidade e Autonomía Persoal

-Recoñecer as partes do propio corpo.
-Recoñecer a utilidade de cada unha.
-Recoñecer os órganos dos sentidos.
-Interiorizar e tomar conciencia do esquema corporal propio.
-Adquirir os hábitos de higiene, saúde, alimentación e seguridade persoal.
-Desenvolver o equilibrio tónico e adquirir a coordinación e o control dinámico.
-Actuar de acordo ás súas posibilidades e limitacións: atender e razoar.
-Descubrir e utilizar as posibilidades expresivas, sensitivas e motrices do propio corpo.
-Adquirir os hábitos de autocontrol e convivencia: responsabilidade e autonomía.
-Orientarse no espazo respecto de un punto de referencia.
-Lograr a percepción e estructuración espazo-temporal.
-Identificar pezas de vestir adecuadas a cada época do ano.
-Expresar libremente as súas propias vivencias.
-Crear imaxes partindo de estimulaciones auditivas, táctiles e olfativas.
-Coñecer e asumir o seu propio eu sexual, evitando as discriminaciones en canto ao sexo.
-Tomar iniciativas. Ser crítico coas súas actuacións.

Medio Físico e Social

-Observar e experimentar de xeito directo os obxectos.
-Recoñecer o lugar que ocupa na familia.
-Diferenciar e localizar as distintas estancias dunha casa e da escola.
-Establecer relacións de integración e autonomía na escola.
-Orientarse e actuar con autonomía nos espazos habituais.
-Tomar conciencia dos outros e establecer relacións de comunicación.
-Nomear elementos da rúa e saber a súa función.
-Recoñecer algunhas plantas, os seus partes e a súa importancia.
-Diferenciar algúns animais, os seus partes, formas de alimentación e costumes.
-Coñecer a importancia do sol, o auga e o aire para a vida.
-Diferenciar as estacións.
-Observar algúns fenómenos meteorolóxicos.
-Coñecer os distintos medios de transporte e de comunicación social.
-Distinguir algúns oficios ou profesións.
-Iniciarse nos valores culturais da sociedade na que vive, participando activamente en festas, costumes.....
-Coñecer e respectar as normas de comportamento.
-Respectar e coidar a contorna.

Comunicación e Representación

-Manter a atención durante periodos curtos de tempo.
-Pronunciar correctamente as palabras do vocabulario básico.

-Utilizar os nomes de forma adecuada.

-Pronunciar correctamente os verbos e utilizalos en frases de presente, pasado e futuro.

-Memorizar poesías e resolver adivinanzas.

-Distinguir o son de letras e sílabas parecidas.

-Ampliar o vocabulario.

-Ler, interpretar e producir imaxes. Identificar pictogramas.

-Expresarse mediante a linguaxe oral ou gestual.

-Comprender as intencións comunicativas dos demais.

-Interesarse pola linguaxe escrita.

-Relacionar imaxes atendendo ás semejanzas e diferenzas de cor, forma e tamaño, utilidade.....

-Realizar seriaciones e clasificacións atendendo a varios criterios.

-Utilizar as distintas formas de representación e expresión e as súas técnicas.

-Posuír nocións de cantidade, tempo e espazo.

-Coñecer as cores primarias, algúns complementarios e as gamas.

-Manter unha actitude de respecto, interese e escoita ante as audiciones de pequenos fragmentos de música clásica.

-Conseguir un progresivo control motórico fino de mans e dedos.

-Desenvolver o dominio do trazo.

-Recoñecer propiedades dos obxectos.

-Emparejar e encaixar.

-Medir comparativamente.

-Situarse no espazo con relación a obxectos e compañeiros.

-Recoñecer e representar formas geométricas.

-Formar conxuntos dun a cinco elementos.

-Recoñecer as grafías do 1 ao 5.

-Asignar o cardinal a un conxunto.

-Realizar correspondencias entre obxectos atendendo a un criterio dado.
-Ordenar as cinco primeiras cifras.
-Realizar composicións e descomposiciones.
-Representar a figura humana.
-Recoñecer diferentes sons e o seu procedencia.
-Cultivar a memoria auditiva.
-Integrarse nas actividades grupales.

Nivel IV: 3º curso 2º ciclo de E.I.

Identidade e Autonomía Persoal

-Coñecer as diferentes partes do corpo e nomealas corrctamente.
-Recoñecer e ejercitar os órganos dos sentidos.
-Adquirir os hábitos e destrezas máis elementais de higiene, alimentación e saúde.
-Experimentar as posibilidades do seu corpo.
-Desenvolver a imaxe corporal e interiorizarla.
-Desenvolver a maduración e o control tónico.
-Tomar conciencia de si mesmo e autoconfirmarse.
-Coñecer e asumir o propio eu sexual.
-Iniciar o axuste progresivo da propia conduta.
-Adquirir hábitos de observación visual retida.
-Desenvolver o control postural.
-Potenciar o control de procesos de desprazamento.
-Diferenciar entre o propio corpo e o espazo exterior.

-Percibir e estructurar a velocidade dos sucesos do medio.
-Desenvolver a capacidade creadora como medio de expresión de si mesmo.
-Crear imaxes a partir de estímulos auditivos, táctiles, olfativos, ...
-Coñecer as principais diferenzas anatómicas e fisiológicas de ambos sexos.
-Desenvolver o sentido da responsabiliad e defender as súas opinións.
-Desenvolver a coordinación visomotora xeneral.
-Potenciar o sentido de orientación espacial e a direccionalidad de movemento
respecto de un ou varios puntos de referencia.
-Percibir e distinguir as principais nocións e relacións espaciais.
-Desenvolver conceptos de ordenación espacial.
-Afianzar nocións temporais de sucesión.
-Adquirir confianza e seguridade básica e desenvolver as condutas de autocontrol.
-Desenvolver valoracións e comunicacións entre sexos.
-Identificar partes ao lado dereito e do esquerdo. Progresar no dominio da lateralidad.
-Mostrar hábitos de axuda e colaboración.
-Identificar sentimentos, emocións e necesidades propias e alleas e respectar os dos demais.

Medio Físico e Social

-Tomar conciencia de pertencer a un grupo familiar.
-Identificar a casa como o espazo familiar.
-Nomear aos membros da súa familia.
-Coñecer o Centro, o seu funcionamento e persoal.

-Coñecer e nomear as distintas dependencias da casa e do colexio.
-Actuar autónomamente na casa e o colexio.
-Coñecer e respectar as normas de comportamento social.
-Recoñecer os elementos da rúa, a súa rúa, e andar correctamente por ela.
-Recoñecer e nomear propiedades dalgúns obxectos.
-Diferenciar as estacións do ano.
-Recoñecer e nomear a roupa adecuada para cada estación do ano.
-Tomar conciencia dos outros e establecer relacións de comunicación e integración grupal.
-Recoñecer as diferenzas da paisaxe.
-Inventar xogos e juguetes.
-Coñecer algúns animais da contorna, a súa vida, os seus costumes e características.
-Coñecer as partes esenciais dunha planta, a súa utilidade e as súas necesidades.
-Observar e experimentar algúns fenómenos meteorlógicos.
-Establecer actitudes e relacións de respecto e colaboración.
-Coñecer os distintos tipos de ocupación e recoñecer o servizo que aportan.
-Identificar as funcións do comercio e o valor do diñeiro como medio de intercambio.
-Coñecer distintos medios de locomoción para viaxar e facer excursións.
-Coñecer e valorar os medios de transporte.
-Iniciar a asimilación de normas e valores culturais da propia comunidade.

Comunicación e Representación.-
-Ser capaz de gardar silencio.

-Asociar imaxes atendendo a unha característica dada.
-Distinguir os sons de sílabas e letras parecidas e discriminar fonemas.
-Comprender mensaxes que impliquen varias accións sucesivas.
-Identificar o ritmo silábico.
-Ler, interpretar, producir e secuenciar imaxes. Identificar pictogramas.
-Interesarse pola linguaxe escrita e valoralo como instrumento de información, goce e medio de comunicación.
-Utilizar as distintas formas de representación e expresión e as súas técnicas.
-Pronunciar e identificar fonemas e sílabas illados ou formando palabras.
-Aumentar o vocabulario. Construír frases.
-Utilizar correctamente as palabras do vocabulario básico.
-Expresar verbalmente feitos, ideas, sentimentos e vivencias.
-Pronunciar palabras e frases con entonación correcta.
-Pronunciar correctamente as palabras do vocabulario.
-Conseguir un adiestramiento motor fino de mans e dedos.
-Representar gráficamente as vocales e algunhas consonantes.
-Recoñecer o seu nome.
-Lograr un adiestramiento motor fino para a adquisición do trazo.
-Representar gráficamente todos os trazos.
-Adiviñar un obxecto pola súa descrición real ou figurada.
-Coordinar palabra e ritmo.
-Apreciar o contraste entre son-silencio.
-Interese polo folclore popular da contorna.
-Manter unha actitude de respecto, interese e escoita cara á audición de pequenos fragmentos de música clásica.
-Distinguir instrumentos en cancións.
-Captar sons e o seu procedencia. Distinguir sons pola intensidade, altura e duración.

-Coordinar palabras e ritmo.

-Control da respiración e relajación.

-Imitar distintos tipos de voz.

-Posuír nocións de cantidade, espazo e tempo.

-Identificar obxectos atendendo aos criterios de forma , tamaño e cor.

-Clasificar e seriar imaxes atendendo a un criterio de forma, tamaño, cor ou serie proposta.

-Desenvolver a constancia perceptiva visual e a coordinación óculo-manual.

-Realizar experiencias con materiais continuos e separados.

-Recoñecer obxectos e distinguir as súas propiedades.

-Realizar seriaciones e clasificacións utilizando propiedades dos obxectos.

-Emparejar e encaixar figuras e obxectos simétricos.

-Realizar experiencias de peso.

-Situarse no espazo con relación a un mesmo e aos obxectos.

-Identificar e nomear formas geométricas sinxelas.

-Organizar rompecabezas, puzzles e labirintos.

-Descompoñer figuras geométricas e pezas de tamaños distintos, discriminando
posicións verticais, horizontales, etc....

-Formar conxuntos. Agrupar a un conxunto o seu número. Realizar correspondencias.

-Recoñecer do 1 ao 9 e realizar as grafías.

-Composición e descomposición do 1 ao 9. Ordenar números.

-Resolver situacións sinxelas.

-Lograr unha progresiva habilidade e agilidad manuais.

-Representar a figura humana.

-Recoñecer e nomear as cores primarias e secundarios.

Nivel V: 1º curso 1º ciclo de E.P.

Centros de interese globalizados

-Os alimentos. A saúde. A casa e a roupa. Os sentidos. A familia e os amigos.

-O corpo humano. Os animais. As plantas. O aire e o auga. Materiais e máquinas.

-Pobos e cidades. A Natureza. A Terra e o Sol. Presente e pasado.

Música

-O son e o silencio lemguaje non convencional.

-Intensidade dos sons.

-Posibilidades sonoras do propio corpo.

-Duración dos sons.

-Instrumentos de pequena percusión.

-Altura dos sons. Grafías non covencionales.

-Dirección do son. Ascendente e descendente.

-A negra e o seu silencio.

-Clave de sol. Grafía.Tempo.

-Acompañar cancións con percusión corporal e instrumentos de percusión.

-Pentagrama, liñas e espazos.

-Notas do agudo e la.

-O pulsor e o acento.

-Construír instrumentos sinxelos.

-Entonar as notas do e la. cancións.

Relixión

-A natureza unha creación de Deus. Colaboración no coidado da natureza.

-Divos ama e coida ás persoas. Xestos de amor de Deus cara ás persoas e das persoas entre si (axudar,perdoar,compartir)

-Os comportamentos e xestos relixiosos para relacionarse con Deus.

-O anuncio a María do nacemento de Jesús (festa da Anunciación)
-O Nadal cristián.
-Jesús funda a Igrexa, a familia de Deus. O grupo dos doce apóstolos. Pedro responsible da Igrexa.
-A Semana Santa (Domingo de Ramos, Xoves Santo,Venres Santo) e a Pascua.
-As festas sobre María (Natividad, Anunciación, Visitación e Asunción)
-O templo, lugar onde se reunen os cristiáns para participar nas celebracións relixiosas.

Educación Física.

Coñecemento e desenvolvemento corporal

Neste bloque de contidos encamiñámosnos a traballar o movemento de tal forma que se favoreza unha autonomía e unha aceptación e coñecemento de si mesmo,o respecto cara ao propio corpo e a confianza en si mesmo.
É conveniente ter en conta a formación entendendo por esta o desenvolvemento do dominio dun certo número de situacións, sen chegar ao rendemento ou ejecución técnica.
É fundamental neste ciclo, a iniciación e desenvolvemento dos elementos psicomotrices básicos (lateralidad, esquema corporal, percepción espacial e temporal e ritmo), as calidades motoras coordinativas (coordinaciones e equilibrio),habilidades básicas (desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións) e a expresión corporal; todo iso a través dun ametodología moi lúdica.

O xogo

O xogo é para o neno e a nena, unha actividade que xorde de xeito espontáneo, natural, sen aprendizaxe previa e que brota da vida mesma. Hase de ter en conta a aceptación dun mesmo e dos demais, ser capaz de gozar no xogo e a aceptación do papel que lle toque.
Neste ciclo, a utilización do xogo como eixe metodológico é fundamental.

Poderase comezar polo coñecemento de distintos tipos de xogos (sensoriais, motores e expresivos) e a práctica de diferentes modelos de xogos non reglados e con regras sinxelas.

Dentro do conxunto propoñerase a utilización dos xogos coñecidos en diferentes situacións: agrupamientos, espazos, medio natural, diferentes móbiles, da contorna, populares, autóctonos, etc....

Saúde

Débese pretender que os alumnos/as desenvolvan hábitos e costumes sans, que os valoren como un dos aspectos básicos da calidade de vida e que comecen a desenvolver unha actitude crítica fronte a eles.

Algúns contidos importantes deste bloque son:

-Autonomía na higiene persoal e no hábito do aseo logo da práctica deportiva.

-Normas para unha adecuada alimentación.

-Descubrir a importancia do exercicio físico para a súa saúde. Etc.....

Técnicas para o ensino da lecto-escritura

a)Quitar medos e fomentar a confianza

b) Fomentar a expresión oral

c)Repaso de etapas anteriores:

-Escribir nome e primeiro apelido.

-Descifrar palabras e/ou o contido sinxelo dun texto.

-Introdución á letra manuscrita.

-Recoñecer e escribir o seu nome e apelidos. Tamén o do seu pai, nai e irmáns.

-Recoñecer e escribir o nome de personaxes de contos coñecidos.

-Recoñecer e reproducir os nomes de obxectos cotiáns.

-Distinguir entre singular e plural.

-Repasar as listas de palabras elaboradas en etapas anteriores.

-Repasar os verbos motores traballados en etapas anteriores.

-Repasar os títulos de contos traballados en etapas anteriores.

-Repaso das vocales a través de fichas, plastilina, picándoas en cartulina, etc.

Nivel VI: 2º curso 1º ciclo de E.P.

Centros de interese globalizados

-O corpo humano. A nutrición. Os animais. Clases de animais. As plantas.

-O auga, o aire e o chan. Os avances científicos. A Terra e os seus movementos. As paisaxes. Os barrios e as súas rúas.

-A familia e os veciños. O traballo. A medida do tempo. Historias e recordos.

Música

-Instrumentos de percusión.

-Pulso e acento.

-Ritmo binario e ternario.

-Clave de sol.

-A negra e o seu silencio.

-Pentagrama.

-Voces agudas e graves.

-Intensidade forte e piano.

-Do e la. Se e sol.

-Ritmos e cancións.

-Duración dos sons. Continuo e intermitente.

-A negra. Silencio negra. Corcheas.

-Instrumentos de corda.

-Liñas melódicas sinxelas.

-Instrumentos escolares.

-Instrumentos de vento.

-Tempo ladapio, andante e allegro. Voces.

-Acompañamiento de cancións. Ostinatos.

Relixión

-A Biblia.Antigo e Novo Testamento.

-Divos Pai e Creador.

-O pobo de Israel (como Divos escoitouno e axudou no deserto)

-A mensaxe cristiá do Nadal.

-Os comportamentos relixiosos para unha mellor convivencia.Os Dez Mandamientos.

-As parábolas de Jesús como unha forma de ensinar a súa mensaxe.

-Os xestos relixiosos que se utilizan nas celebracións relixiosas.A oración cristiá.

-A Paixón e a Morte de Jesús.

-A Resurrección de Jesús. A vida eterna.

-O EspírituSanto.Festa de Pentecostés.

-O ano litúrgico: Adviento, Nadal, Cuaresma, Semana Santa, Pascua e tempo ordinario.

Educación Física.

<u>Coñecemento e desenvolvemento corporal</u>

Neste bloque de contidos encamiñámosnos a traballar o movemento de tal forma que se favoreza unha autonomía e unha aceptación e coñecemento de si mesmo,o respecto cara ao propio corpo e a confianza en si mesmo.

É conveniente ter en conta a formación entendendo por esta o desenvolvemento do dominio dun certo número de situacións, sen chegar ao rendemento ou ejecución técnica.

É fundamental neste ciclo, a iniciación e desenvolvemento dos elementos psicomotrices básicos (lateralidad, esquema corporal, percepción espacial

e temporal e ritmo), as calidades motoras coordinativas (coordinaciones e equilibrio),habilidades básicas (desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións) e a expresión corporal; todo iso a través dun ametodología moi lúdica.

O xogo

O xogo é para o neno e a nena, unha actividade que xorde de xeito espontáneo, natural, sen aprendizaxe previa e que brota da vida mesma. Hase de ter en conta a aceptación dun mesmo e dos demais, ser capaz de gozar no xogo e a aceptación do papel que lle toque.

Neste ciclo, a utilización do xogo como eixe metodológico é fundamental. Poderase comezar polo coñecemento de distintos tipos de xogos (sensoriais, motores e expresivos) e a práctica de diferentes modelos de xogos non reglados e con regras sinxelas.

Dentro do conxunto propoñerase a utilización dos xogos coñecidos en diferentes situacións: agrupamientos, espazos, medio natural, diferentes móbiles, da contorna, populares, autóctonos, etc....

Saúde

Débese pretender que os alumnos/as desenvolvan hábitos e costumes sans, que os valoren como un dos aspectos básicos da calidade de vida e que comecen a desenvolver unha actitude crítica fronte a eles.

Algúns contidos importantes deste bloque son:

-Autonomía na higiene persoal e no hábito do aseo logo da práctica deportiva.

-Normas para unha adecuada alimentación.

-Descubrir a importancia do exercicio físico para a súa saúde. Etc.....

Técnicas para o ensino da lecto-escritura

a)Os fonemas

-Enumeramos obxectos cotiáns que leven ese son.

-Escribimos o nome deses obxectos e resaltamas o seu semejanza fonética.
-Dicimos palabras novas que leven o fonema. Escribímolas tamén na pizarra.
-Realizamos a presentación da consonante correspondente cunha cartel.
-Debuxámola e escribimos na pizarra.
-Preséntanse as sílabas directas e inversas e represéntanse con debuxos.
-Traballo co libro de texto e cuadernillo de lingua nas páxinas correspondentes. Utilización do caderno de cadros.
-Confeccionar murales con palabras que conteñan o fonema estudado.
-Completar o principio ou o final dunha palabra coas sílabas que correspondan.
-Dado un universo de sílabas coñecidas, que formen palabras libremente.
-Reforzar os conceptos con fichas elaboradas polo equipo de ciclo.
-Escribir frases curtas con palabras formadas por fonemas xa coñecidos.
-Cambiar o suxeito en frases coñecidas.
-Cambiar o complemento en frases coñecidas.
-Xogar con frases coñecidas mesturando suxeitos e complementos.
-Escribir na pizarra o comezo dun conto breve e que eles/as termíneno.
-Corrixir na pizarra colectivamente un dos seus contos.
-Cos contos corrixidos ir formando un álbum que pasa á biblioteca do aula.

b)As sílabas trabadas

c)Caligrafía

d)Comprensión lectora

Nivel VII: 1º curso 2º ciclo de E.P.

Lingua

1.-Dialogamos. O son k. Describir persoas.

2.-Descricións literarias.O son z.Palabras sinónimas..Contar experiencias.

3.-Contamos contos.O punto.O abecedario.Escribir notas.

4.-Pedimos información.O son g suave.Palabras antónimas.Describir animais.

5.-damos información.O son j.A orde das palabras.Escribir felicitaciones.

6.-Contar experiencias.Os signos de interrogación e de admiración.Escribir contos

7.-A entrevista.O son r forte.Palabras polisémicas.Facer cómics.

8.-Xogamos coa lingua.O son i.A orde das palabras.Escribir invitacións.

9.-Expresar sentimeientos.Cómaa.Escribir contos.

10.-Presentámosnos.Palabras con br e bl.Familia de palabras.Facer murales.

11.-Damos noticias.Palabras com mp e mb.Palabras guía.Describir lugares.

12.-Opinamos.Dividir palabras ao final do renglón.Escribir contos.

13.-Presentamos a alguén.Palabras terminadas en z e d.Escribir anuncios.

14.-Describimos lugares.Os dous puntos.Campo semántico.Escribir receitas.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Os contidos de gramática traballaranse como actividades ao longo de terceiro e
cuarto, de maneira que os alumnos/as váianse familiarizando cos conceptos de sustantivos, adxectivos e verbos.

Matemáticas

1.-Números ata o 999.O reloxo de agullas.Pasos para resolver un problema.

2.-Números de catro cifras.O reloxo digital.Movementos nunha cuadrícula.

3.-Sumar levando.Horas da tarde.Buscar os datos dun problema.

4.-Restar levando.Figuras simétricas.Coordenadas nunha cuadrícula.

5.-Multiplicaciones sen levar.Moedas e billetes.Inventar problemas.

6.-Números de cinco cifras.Rectas paralelas e secantes.Buscar datos nun debuxo.

7.-Números ordinales.Rectas e ángulos.Gráficos de barras dunha característica.

8.-Multiplicación por un dígito levando.O ano.Buscar datos nun texto.

9.-Croquis.O cm.,dm.,m.e km.Gráficos de barras de dúas características.

10.-Polígonos.Triángulos.Perímetro.Inventar problemas.

11.-División dunha cifra.Circunferencia e círculo.Gráfico de puntos.

12.-Metade,terzo e cuarto.O l.,kg.,e o gramo.Descubrir o dato que falta.

13.-Dividendo de ata catro cifras.Superficies planas e curvas.Pictogramas.

14.-Prismas,pirámides e corpos redondos.Inventar problemas.

15.-Repaso dos contidos fundamentais do curso.

Coñecemento do Medio

1.-Así é o noso corpo.Coidamos da nosa saúde.

2.-Os ósos e os músculos.Problemas de movilidad.

3.-Os órganos da nutrición.Unha dieta adecuada.

4.-Os animais vertebrados e invertebrados.Educamos ás mascotas.

5.-As plantas.Plantas protexidas.

6.-O auga e o aire.Todos contra a contaminación.

7.-As rocas e o chan.Coidamos dos nosos bosques.

8.-Descubrimos a paisaxe.Mantemos limpo a nosa contorna.

9.-O tempo e os ríos.O auga é escasa.

10.-Paisaxes de Andalucía.Gústanos Andalucía.

11.-Paisaxes urbanizados.Educación vial.

12.-Paisaxes agrarias.¡Pequeñines non,grazas!

13.-Paisaxes industriais.O lixo pode ser unha materia prima.

14.-A historia de Porto Serrano.A conservación do noso patrimonio.

15.-Repaso dos contidos fundamentais do curso.

Música

-Notas: fa,sol,a,se e do.

-Branca e negra e os seus silencios.

-Pulso e acento,liña divisoria, dobre barra final.

-Instrumentos. Afinación determinada e indeterminada.

-Cancións do folclore e tradición popular.

-Notas:fa,sol,a se,do e a miña.

-Acompañaremos cancións con ostinatos de percusión corporal ou instrumentos de percusión.

-Instrumentos de vento madeira e vento metal. Canon.

-W. A. Mozart: vida e audiciones.

-Construiremos algún instrumento de vento.

-Instrumentos de corda frotada, pulsada e percutida.

-Tempo. Agrupaciones musicais.

-Ligadura. Familias de instrumentos da orquesta.

-Canon. Audiciones clásicas.

Inglés

-Intial assesment.Review last course.

-Hello! Colours: rede blue, green,yellow, pink, purple, orange, black, brown, grey.Number 1-10. Introducing yourself. What colour is it? It's...

-Time for english.Classroom objects: pencil, rubber, sharpener, crayon, pencil case,glue, scissors, paper, pen, ruler.Have you got....? Hallowe'en

October.

-Work and play days. Days of the week. Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday. Birthday vocabulary.Ask for the age.

-Finguers and toes. The body: hands, fingers, feet, toes, eyes, ears, mouth, nose.Adjectives: good, bad, happy, grumpy. Have you got...?

-Christmas time!!! Assessment first term (Tests: 1, 2, 3)

-Review: The Monsters' Classroom.

-Where's my sock? Clothes: trousers, jeans, dress, skirt, jumper, shirt, shoes, socks, hat, bell, jacket, kilt, sword, flower, legs. Saying what you are wearing.

-My Family, your family: mum, dade, brother, sister, granny, grandad, aunt, uncle, cousin.Rooms: house, garden, kitchen, living, room, bedroom, bathroom.Asking for the family members.

-Snakes, cats and fish.Pets: snake, hamster, fish, parrot, cat, rabbit, dog, duck. Have you got a pet? Do you like....?

-Review: The Monsters' at Home. Easter time!!! Assessment second term (Tests: 4, 5, 6)

-I love bacon. Food: eggs, chicken, ham, bacon, lettuce, tomatoes, bread, cheese, pizza, pasta, sauce, hamburguer, chips, rice, milk, cereal, fruit, breakfast, drink. I like.../I don't like... (Mother's Day)

-Riding my bike. Leisure avtivities: watching tv, reading book, drawing, playing football... games, riding a bike. Do you like...? I like... (Father's Day)

-How long is your nose? Recycling. How long is...? Yes, It is/ Non, It isn't. Have a good haliday!

Relixión

-A Biblia cristiá (Antigo e Novo Testamento)

-As relixións monoteistas:judaismo, cristianismo e islamismo.

-Historia do Pobo de Israel.

-O Adviento e o Nadal cristián.

-A vida de Jesús de Nazaret, feitos e palabras.

-O mandamiento do Amor.

-Jesucristo,verdadeiro home e verdadeiro Deus.

-Paixón, Morte e Resurrección de Jesús.

-Festa de Pentecostés.

-A Igrexa Católica, formación e características.

-A oración cristiá, tipos.

-A Virxe María , Nai da Igrexa: devocións, festas litúrgicas,obras artísticas, advocaciones.

Educación Física

Coñecemento e desenvolvemento corporal

Neste bloque de contidos continuarase co traballo do movemento de tal forma que se favoreza a súa autonomía cada vez máis real e unha aceptación e coñecemento de si mesmo.

Dentro deste bloque de contidos tratarase de que pícaros/as coñezan o seu corpo e desenvolvan as súas posibilidades de movemento, de comunicación e expresión; por iso este bloque abarcará:

-Elementos psicomotrices básicos: esquema corporal, lateralidad, estructuración espacial, estructuración temporal e ritmo.

-Calidades motoras coordinativas: coordinación e equilibrio.

-Habilidades básicas: desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións.

-Habilidades genéricas: golpeos, botes, conducións, fintas,....

-Expresión corporal: representacións, mimo, ritmo, dramatizaciones,etc...

Estes contidos, tamén son tratados polos alumnos/as, utilizando as Novas Tecnoloxías (cazas do tesouro, etc....) e os traballos en clase.

O Xogo

A participación en xogos favorecerá recrearse na súa práctica e no respecto polas normas e regras. Isto será de especial importancia na práctica de xogos predeportivos. Entre os procedementos importantes atópase a aplicación das estratexias que conveñan a cada situación (de cooperación, de oposición,....) e a valoración das posibilidades e limitacións, ao enfrontarse práctica dos mesmos.

Algúns aspectos importantes tratados neste bloque de contidos, neste ciclo, son:

-A aceptación das limitacións propias e agenas.

-A aceptación e cumprimento das regras do xogo.

-Apreciar os valores que se manifestan na práctica dos xogos: cooperación, respecto, etc....

-Apreciar a importancia da práctica do xogo en si, e non a de gañar ou perder no mesmo(Educar o campeonismo)

-A utilización de distintos tipos de materiais: alternativos, convencionais, de desfeito,...e a importancia do coidado dos mesmos.

<u>Saúde</u>

Será conveniente relacionar gran parte dos contidos coa valoración e aceptación da propia realidade corporal e o aprecio da actividade física como medio para o seu goce e mellora da saúde corporal, en continuación co traballo do ciclo anterior.

Algúns contidos importantes a tratar neste bloque son:

-Alimentación

-Autonomía e coidado persoal.

-Importancia e beneficios da práctica deportiva.

Nivel VIII: 2º curso 2º ciclo de E.P.

Lingua

1.-Gustos e preferencias.Palabras agudas,llanas e esdrújulas.Escribir noticias.

2.-Damos instrucións.Acentuación de agudas.Prefijos.Escribir un diario.

3.-Dramatizamos.Acentuación de llanas.Manexo do dicionario.Escribir contos.

4.-Describimos persoas.Acentuación de esdrújulas.Sufijos.Escribir peticións.

5.-Expresar sentimentos.Palabras terminadas en illo illa.Escribir postales.

6.-Contamos contos.A e nos verbos.Escribir descricións de obxectos.

7.-Falar do tempo.Verbos terminados en bir.Aumentativos.Dar instrucións.

8.-Describir paisaxes.A b nos verbos.Escribir contos.

9.-A entrevista.Adjetivos con v. Manexo do dicionario.Describir escenas.

10.-Contar experiencias.A v nos verbos.Palabras colectivas.Escribir programas.

11.-Pedir información.A h nos verbos.Tipos de dicionarios.Explicar un percorrido

12.-Describir profesións.Palabras con h. Escribir biografías.

13.-Contamos feitos.Palabras con j. Gentilicios.Escribir narracións con diálogos.

14.-Convencer.A j nos verbos.A enciclopedia.Escribir poesías.

15.-Repaso dos contidos básicos do curso.

Matemáticas

1.-Números de cinco cifras.O reloxo.Ler e entender os problemas.

2.-Sumas e restas.Figuras simétricas.Coordenadas de puntos nunha cuadrícula.

3.-Multiplicar por números de dous e tres cifras.Rectas.Buscar datos nun

texto.

4.-Os ángulos.Uso do transportador.Moedas e billetes.Gráficos de barras.

5.-Propiedades da multiplicación.Polígonos.Inventar problemas.

6.-Números de seis cifras.Polígonos.Descubrir o dato que falta nun problema.

7.-Divisor dunha cifra.Tipos de rectas.Interpretar gráficos lineales.

8.-Cuadriláteros,paralelogramos e triángulos.Buscar datos nun gráfico.

9.-Divisións con ceros no cociente.O tempo.Representar datos en gráficos.

10.-Planos.O m.,dm.,cm.,mm.,km.Inventar problemas

11.-Fraccións.Horas e minutos.Interpretar pictogramas.

12.-Os números decimales.Compra-venda.Resolver problemas debuxando.

13.-Círculo e circunferencia.O l.,kl.,kg.,g. e a tonelada.Os pictogramas.

14.-Prismas e pirámides.Corpos redondos.Inventar problemas.

15.-Repaso dos contidos básicos do curso.

Coñecemento do Medio

1.-Os animais.Os mamíferos.Coidamos as nosas mascotas.

2.-O sistema nervioso e o aparello locomotor.Sen barreiras.

3.-Nutrímosnos.O fame no mundo.

4.-Nacemos e crecemos.Os dereitos dos nenos e pícaras.

5.-A materia.Sólidos,líquidos e gases.Reducir,reutilizar e reciclar.

6.-As máquinas.Máquinas e ferramentas seguras.

7.-A Terra no Universo.O cambio horario e o aforro de enerxía.

8.-O territorio español.A riqueza das diferenzas.

9.-A poboación.A solidariedade coa inmigración.

10.-As actividades económicas.A igualdade no traballo entre homes e mulleres.

11.-A prestación de servizos.O consumo responsible.

12.-As institucións políticas.Vivir en democracia.As ONG

13.-Fai miles de anos.A importancia do patrimonio.

14.-Fai centos de anos.O desenvolvemento para todos e todas.

15.-Repaso dos contidos básicos do curso.

Música

-Escala de do maior. Escribir as notas no pentagrama, cantalas e tocalas coa flauta.

-Compases de dous, tres e catro tempos.

-Agrupaciones instrumentales: dúo, trío, cuarteto, orquesta de cámara e sinfónica.

-Audiciones. Silencio de corchea. A redonda e o seu silencio.

-Tempo: acelerando e ritardando.

-Recordaremos os matices de intensidade. Voces agudas e graves.

-Voces de home e de muller.

-O puntillo. Reguladores de intensidade. Danzas.

-Escalas ascendentes e descendentes de do maior. Lelas e tocalas coa flauta.

-Indicadores de velocidade (longo,adagio,andante,...) e cambios de tempo.

-Repaso de figuras, silencios, notas, compases 2, 3 , 4, tempos, liñas divisorias e puntos de repetición.

-Datos relevantes da vida e obra de Ludwig van Beetooben.

-Recoñecer a forma binaria e o lied.

Inglés

-Intial assessment.

-The alphabet.

-My year. Days of the week. Month of the year. Asking for: name, age, favourite food, pet, month, number, colour,.... Answer them. Hallowe'en October.

- Furniture: fridge, toilet, bath, wardrobe, cupboard,sofa, tv, bin, cooker, bed, table. Prepositions: in, on, under, behind, in font of, next to.

Where is....?When's your birthday?

-1-100; terminacións -tenn, -ty. How many...? There are...How much is it? It's...

-Rainy days, sunny days.The weather: rainy, snowy, cloudy, foggy, windy, sunny, cold, hot. Clothes.

-City, zebra crossing, bus stop, park, supermarket, school, church, sports centre, swimming pool. There is/there are. Next to. Opposite.

-Car, bus, train, boat, helicopter, lorry, bike,plane. How do you go to school? Road signs.

-Mountain, river, city, town, coast, centre, north south east west,village. Is it in ...? Yes, It is. Non, It isn't. Is there/are there...? Yes, there is. Non, there aren't. (Mother's Day)

-Elephant, tiger, lion, camel, giraffe,eagle, crocodile, whale,... Jungle, sexa,grass, sky, desert. Do you like...? Ye, I do. Non, I don't. (Father's Day)

-On the beach. Sailing, diving, making sandcastles, fling a kite, wave, sexa, rocks, beach. Do you like...? Yes you like...? Yes, I do. Non, I don't. Is there a ...? Has hei/she got a ...?

Relixión

-O Novo Testamento.

-Características básicas da fe cristiá en Deus Creador.

-Caracerísticas do mal moral, do pecado e do pecado orixinal.

-O perdón de Deus. A importancia de aprender a perdoar.

-As principais mensaxes do Nadal cristián.

-Características e clasificación dos sete sacramentos.

-A Semana Santa e a Pascua cristiá.

-Jesús de Nazaret, modelo de vida cristiá.

-O mandamiento do Amor e os Dez Mandamientos.

-As relixións monoteistas. Fundadores de cada relixión.

Educación Física

Coñecemento e desenvolvemento corporal

Neste bloque de contidos continuarase co traballo do movemento de tal forma que se favoreza a súa autonomía cada vez máis real e unha aceptación e coñecemento de si mesmo.

Dentro deste bloque de contidos tratarase de que pícaros/as coñezan o seu corpo e desenvolvan as súas posibilidades de movemento, de comunicación e expresión; por iso este bloque abarcará:

-Elementos psicomotrices básicos: esquema corporal, lateralidad, estructuración espacial, estructuración temporal e ritmo.

-Calidades motoras coordinativas: coordinación e equilibrio.

-Habilidades básicas: desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións.

-Habilidades genéricas: golpeos, botes, conducións, fintas,....

-Expresión corporal: representacións, mimo, ritmo, dramatizaciones,etc...

Estes contidos, tamén son tratados polos alumnos/as, utilizando as Novas Tecnoloxías (cazas do tesouro, etc....) e os traballos en clase.

O Xogo

A participación en xogos favorecerá recrearse na súa práctica e no respecto polas normas e regras. Isto será de especial importancia na práctica de xogos predeportivos. Entre os procedementos importantes atópase a aplicación das estratexias que conveñan a cada situación (de cooperación, de oposición,....) e a valoración das posibilidades e limitacións, ao enfrontarse práctica dos mesmos.

Algúns aspectos importantes tratados neste bloque de contidos, neste ciclo, son:

-A aceptación das limitacións propias e agenas.

-A aceptación e cumprimento das regras do xogo.

-Apreciar os valores que se manifestan na práctica dos xogos:

cooperación, respecto, etc....

-Apreciar a importancia da práctica do xogo en si, e non a de gañar ou perder no mesmo(Educar o campeonismo)

-A utilización de distintos tipos de materiais: alternativos, convencionais, de desfeito,...e a importancia do coidado dos mesmos.

Saúde

Será conveniente relacionar gran parte dos contidos coa valoración e aceptación da propia realidade corporal e o aprecio da actividade física como medio para o seu goce e mellora da saúde corporal, en continuación co traballo do ciclo anterior.

Algúns contidos importantes a tratar neste bloque son:

-Alimentación

-Autonomía e coidado persoal.

-Importancia e beneficios da práctica deportiva.

Nivel IX: 1º curso 3º ciclo de E.P.

Matemáticas

1.-Numeración decimal ata números de nove cifras.Numeración romana

2.-Suma,resta e multiplicación de números naturais.

3.-División de números naturais.Divisións de dúas e tres cifras.

4.-Rectas e ángulos.

5.-Introdución ás fraccións.Fraccións equivalentes.

6.-Suma e resta de fraccións con igual denominador.

7.-Figuras planas.Triángulos e paralelogramos.

8.-Números decimales.Porcentaxes.

9.-Operacións con decimales.

10.-Lonxitude.Múltiplos e submúltiplos do metro.Transformación de unidades.

11.-Capacidade e masa.Múltiplos e submúltiplos do gramo.Cambio de unidades.

12.-Azar e probabilidade.Media aritmética e moda.

13.-O tempo e o diñeiro.

14.-Áreas de cadrados e rectángulos.Unidades de superficie: m2, dm2,cm2.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Coñecemento do Medio

1.-Os seres vivos.Organización e clasificación.Coñecer para protexer

2.-As plantas.Clasificación,nutrición e reprodución.Plantas protexidas.

3.-Os animais invertebrados.Artrópodos e moluscos.Os parásitos.

4.-Os animais vertebrados.As mascotas e os seus abandonos.

5.-A nutrición humana.Mellor previr que curar.

6.-A materia e as súas propiedades.Os cambios de estado.O reciclado.

7.-A Terra o noso planeta.A contaminacón atmosférica

8.-O relevo.O relevo andaluz.Coidemos o medio ambiente.

9.-Os ríos,o clima e o medio natural andaluz.O auga,un recurso valioso.

10.-A poboación.A poboación andaluza.O valor da diversidad.

11.-A economía.Sectores económicos andaluces.O consumo responsible.

12.-A Prehistoria e a Idade Antiga.Patrimonio vivo.

13.-A Idade Media.A convivencia entre culturas.

14.-A Idade Moderna e a Idade Contemporánea.A liberdade de expresión.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Lingua

1.-O conto popular.Linguaxe e linguas.Palabras sinónimas.A sílaba tónica e a tilde.A descrición de persoas.O folleto informativo.

2.-O conto de aventuras.A sílaba.Diptongo e hiato.Palabras antónimas.A tilde en palabras agudas.A carta persoal.Poema,verso e estrofa.

3.-A lenda.O sustantivo.Palabras monosémicas e polisémicas.A tilde en

palabras llanas.A noticia.As guías de visitas.

4.-O conto doutra cultura.O adjetivo.Palabras individuais e colectivas.A tilde nas palabras esdrújulas.O anuncio.A rima nos poemas.

5.-O conto de Nadal.O artigo.Familias de palabras.A tilde nos diptongos e hiatos.A felicitación.A crónica xornalística.

6.-O conto de humor.Os pronombres persoais.Palabras homónimas.Palabras con cc. O conto.A repetición poética.

7.-A biografía.O verbo,raiz e desinencia.Palabras parónimas.Palabras con z e d final.O cartel.A liña do tempo.

8.-A fábula.O verbo,número e persoa.campo semántico.Palabras con b e g ante consonante.A receita de cociña.A personificación.

9.-O conto de medo.O verbo,tempo e modo.Campo léxico.A h intercalada. Rellenar impresos.A páxina web.

10.-O conto máxico.Os tempos verbales.Palabras simples e compostas.O punto.A carta ao director.A comparación

11.-O conto fantástico.A primeira conjugación.Os prefijos.Cómaa.O diario.O manexo de enciclopedias.

12.-O relato mitológico.A segunda conjugación.Os sufijos.O punto e coma.O mural.A hipérbole.

13.-A anécdota histórica. A terceira conjugación. Sufijos diminutivos e aumentativos. Os dous puntos. A reclamación.A crítica teatral.

14.-A historia cotiá.Clases de verbos.Sufijos intensivos.Os puntos suspensivos.O cómic.A metáfora.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Inglés

-Ordinal numbers.Days of the week. Month of the year.
Numbers 1-30.

-Canada. Scotland. Wales. England. Ireland. The UK. the USA.
New Zealand. Australia. Musical Instruments: drums, piano, saxophone,

guitar. To be: are you from....? Can you play....?.

-Hallowe'en October the 31.

-Goodies and baddies. Phisical appearance: short, fat, thin, tall, long, beard, moustache, hair, straight, curly. Persoal description: to be, have got.

-How helpful are you? Helping at home expression: wash the dishes, tidy, clean, cook, waterthe plants, sweep the floor, feed the animals, walk the dog, make your bed, lay the table. Interrogative sentence: Do/Does.

-Daily routine: get up, have breakfast, start school, finish school, have dinner, go to bed. Say the time. Affirmative sentence: person singular. Hei gets up at...

-Planet Earth. Continent, ocean, volcano, desert, jungle, island. Adjetives: the smallest, biggest...

-Last saturday. A day out: museum, fair,zoo, castle, restaurant, cinema, theatre, shopping centre, wildlife park, sport centre. To Be: Interrogative sentence (were you at....?), affirmative sentences (I was at.....)

-Fruit, vegetables, sweets, fizzy drinks, milk, ice-cream, cakes, chips, meat, fish. Adverbs of frequency: every day, sometimes, never. Present tense with Do/Does. 3 person singular. (Mother's Day)

-Play golf, play tennis, play badminton, play baseball, play rugby, do judo, do gym, do ballet, fence, swim. Present continuous. (Father's Day)

-Journeys: walk, ride, sail, drive . Prepositions of movement: up, down, round, through, across, along. Sports: riding, canoeing, walking. Instructions.

Música

-Compoñentes expresivos da música. Notas, figuras, duración,...

-Semicorchea e o seu silencio.

-Formas musicais: binaria, lied e roldou. Re agudo.

-Familias de instrumentos.

-Cancións e danzas do noso país. Flauta.

-Elementos expresivos da música.

-Coñecer conceptos propios da linguaxe musical: canon, ostinato, anacrusa, tempo,
forma musical,....

-Tons , semitonos e notas alteradas.

-Instrumentos da orquesta e a súa colocación. Flauta.

-Audiciones. Tons, semitonos e notas alteradas.

-Escalas pentatónicas para realizar sinxelas composicións

-Coñecer o modo maior, menor e textura da voz como instrumento.

-Instrumentos musicais relacionados coas novas tecnoloxías.

Relixión

-Os principais libros da Biblia e os seus autores.

-A Relixión. Os medios relixiosos (oración, liturgia, lugaressagrados, libros sagrados)

-A relixión na antiguedad.

-As relixións monoteistas e a vida.

-A fe no Deus cristián. A Santísima Trinidad.

-Os cristiáns como testemuñas de Jesucristo.

-A Igrexa Católica. Características. A misión dos membros da Igrexa.

-As festas cristiás e os tempos litúrgicos.

-Os sacramentos do Matrimonio e da Orde Sacerdotal.

-A solidariedade das relixións e da Igrexa.

-A Igrexa e a sociedade.

-O compromiso dos cristiáns cos dereitos humanos..

-A paz, un compromiso cristián.

-A arte relixiosa e a súa interpretación.

Educación Física

<u>Coñecemento e desenvolvemento corporal</u>

-Conseguir maior seguridade, confianza en si mesmo e a autonomía persoal, así como unha disposición favorable á autosuperación e autoexigencia.
-Aceptación de distintos niveis de destreza.
-Coñecemento dos distintos eixes corporais e movementos que posibilitan.
-Execución de xiros nos tres eixes corporais.
-Favorecerase a identificación da postura correcta.
-Utilización ao lado non dominante en habilidades básicas e genéricas.
-Aumento das posibilidades e recursos de movementos.
-Aplicación de habilidades básicas en predeportes, xogos e iniciación deportiva.
-A desinhibición e espontaneidade no desenvolvemento das distintas actividades de expresión corporal.

O Xogo

Continuamos co coñecemento de xogos populares e tradicionais de Porto Serrano e a iniciación á práctica dos xogos no medio próximo. A participación en xogos contribuirá a que as diferenzas individuais non sexan un obstáculo e que se establezan actitudes de compromiso cos demais integrándose no grupo.
-A valoración das propias posibilidades e confianza nas mesmas.
-O coñecemento de xogos populares e tradicionais.
-Favorecer o recoñecemento dos recursos e posibilidades da contorna inmediata.
-A aceptación do nivel de destreza e o recoñecemento das propias limitacións.
-As posibilidades que o xogo posúe no emprego do tempo de lecer e recreo.
-En xogos predeportivos e adaptados poderase favorecer a utilización das habilidades genéricas e específicas.

-Utilizar e respectar correctamente as regras dos xogos, aceptando a derrota como
algo natural do xogo.

Saúde

Adquire especial interese o aprecio da actividade física como medio para o seu goce e mellora da saúde corporal consolidando hábitos de hixiene e de saúde e a adopción de actitudes críticas fronte a hábitos de vida sedentaria. Deben ser capaces, ao terminar a Educación Primaria, de utilizar os coñecementos adquiridos para empregalos no seu tempo de lecer.

Nivel X: 2º curso 3º ciclo de E.P.

Lingua

1.-Narración,o lugar.O grupo nominal.Prefijos e sufijos.Uso da b.A biografía.Un texto informativo.

2.-Narración,os personaxes.Os demostrativos.Prefijos de negación.Uso da v. Escribir contos.Principais recursos literarios.

3.-O comezo dos contos.Os posesivos.Prefijos de oposición.Uso da h.As regras dun xogo.Un texto enumerativo.

4.-O tempo na narración.Os numerales e indefinidos.Prefijos de situación.Uso da j.Organizar información,o guión.Principals formas narrativas.

5.-O desenlace narrativo.O verbo,raiz,desinencias e conjugación. Prefijos de intensidade.Uso da e.Escribir folletos.Textos con secuencias.

6.-Os diálogos na narración.O verbo,número e persoa;tempos e modos.Formación de sustantivos.Uso da x.A carta de presentación.O teatro,a posta en escena.

7.-O narrador.O verbo,os tempos verbales.Formación de adjetivos.Uso da

ll. Escribir artigos xornalísticos.Os textos de clasificación.

8.-O protagonista.Usos desprazados dos tempos verbales.Formación de verbos.Signos que pechan a oración.Escribir programas.A lírica tradicional.

9.-A acción do conto.Clases de verbos.As siglas.O paréntesis.O cómic.Os textos argumentativos.

10.-O paso do tempo.O adverbio.As expresións.A raia.Escribir instrucións. Clases de versos segundo a súa medida.

11.-Os escenarios do conto.Enlácelos gramaticales.Palabras onomatopéyicas. O guión.Presentación de traballos.Textos persuasivos.

12.-O autor.O enunciado,a oración,o predicado e os complementos. Os extranjerismos. A tilde en palabras agudas,llanas e esdrújulas.Os tipos de estrofas.

13.-Realidade e ficción.Clases de oracións.Significado denotativo e connotativo. A tilde en palabras interrogativas e exclamativas.A entrevista.Os textos con instrucións.

14.-O conflito.O texto.Sentido literal e sentido figurado.A tilde nas palabras monosílabas.Escribir informes.Clases de poemas.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Matemáticas

1.-Operacións con números naturais.Potencias e raiz cadrada.

2.-Múltiplos e divisores.Números primos e compostos,m.c.m. e m.c.d.

3.-Ángulos.Suma e resta de ángulos.Ángulos complementarios e suplementarios.

4.-Números enteiros.

5.-Figuras planas.Lonxitude da circunferencia.

6.-Fraccións. Redución a común denominador.

7.-Operacións con fraccións.

8.-Números decimales.Operacións.

9.-División de números decimales.

10.-Proporcionalidad e porcentaxes.

11.-Lonxitude,capacidade,masa e superficie.Relacións entre unidades.

12.-Áreas de figuras planas.

13.-Probabilidade e estatística.Frecuencia absoluta e relativa.Moda e Mediana.

14.-Corpos geométricos.Volume.Volume e capacidade.Unidades de volume.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Coñecemento do Medio

1.-Os ecosistemas e o medio ambiente.a protección do medio ambiente.

2.-O aparello locomotor e o sistema nervioso.a importancia de practicar deporte.

3.-A reprodución humana.Coidemos a higiene.

4.-a enerxía. A luz e o son.Previr os ruídos.

5.-Electricidade e magnetismo.Uso seguro da electricidade.

6.-as forzas e as máquinas.Uso eficaz das máquinas.

7.-A Terra e o Universo.O sistema solar.Aproveitar a luz solar.

8.-Xeografía física de España.Todos contra o lume.

9.-Xeografía humana e política de España.Dialogar e tomar acordos.

10.-Xeografía de Europa.Fuxir dos estereotipos

11.-A Prehistoria e a Idade Antiga.O valor dos grupos de persoas.

12.-A Idade Media.A transmisión dos coñecementos.

13.-A Idade Moderna.Coñecer a diversidad.

14.-A Idade Contemporánea. A educación obligatoria e gratuita.

15.-Repaso dos principais contidos do curso.

Inglés

-Time. What's the time, please? Five past/to, ten past/to, twenty past/to, twenty-five past/to,.....

-Best friends. Personality adjectives: helpful, bad-tempered, kind, bossy,

brave, forgetful, friendly, boring, patient, generous. Have got/to be, present and past tense.

-Last Weekend. regular and irregular past tenses: go.went, have-hat, read-read, playplayed, watch-watched, stay-stayed, help-helped, visit-visited, afternoon, morning, last weekend, yesterday. Present/past affirmative sentences.

-Illness: a headache, a temperature, a sore throat, an earache, a brokem arm, a cold, a couugh, a stomach ache. Advicing: stayat home, eat fruit, eat rice and yoghurt, drink a lot of water, do exercise,...

-Regular/irregular pasttenses: eat-ate, drink-drank, learnlearnt, wear-wore, like-liked, live-lived, walk-walked, work-worked. Indian vocabulary. Interrogative/negative Past Sentences.

- Food: potatoes, pears, cereals, biscuits, ham, chocolate, water, cola, bread. Shops: newsagent's, chemist's, butcher's, pet shop, post office, supermarket, village shop. Dialogue to buv sth.

-Our planets. Space: planet, sun, moon, star, solar, system, diameter, a kilometre, a thousand, a million, galaxy. Comparative adjectives: bigger than, smaller than.

-TV Progammes: the news, a filme, a documentary, a cartoon, a game show. Adjectives of opinion: awful, exciting, violent, interesting, funny. Do you wath...? In the morning/the afternoon/evening, at night.

-Regular and Irregular past.

-Animals in danger: Endangered animals; elephant, wolf, rhino, butterfly, whale, leopard, panda, tiger, turtle, gorilla. Rare breeds: chicken, cow, horse, pig, cattle, unusual.

Música

-Ritmos con semicorcheas.

-Repaso das notas musicais.

-Signos de prolongación, repaso.

-Coñecer con precisión os conceptos relacionados coa linguaxe musical.

-Repasar as familias de instrumentos.

-Cantar en solitario e en grupo. Bailes. Flauta.

-Repaso de notas e figuras.

-Iniciación á historia da música.

-Calidades máis destacadas dos instrumentos.

-Símbolos que utilizamos nas partituras. Flauta.

-Identificar os compoñentes expresivos da música.

-Recordar tons, semitonos e notas alteradas.

-Síncopa coa voz , instrumentos de pequena percusión e flauta.

-Recordar conceptos básicos da linguaxe musical. Flauta.

Relixión

-As grandes relixións actuais: hinduismo, budismo, judaismo, cristianismo e islamismo.

-A salvación no hinduismo, o budismo e o cristianismo.

-O respecto ás crenzas relixiosas. O dereito de liberdade relixiosa.

-Os membros e a xerarquía da Igrexa Católica.

-A misión da Igrexa e a súa expansión.

-O Adviento e o Nadal cristián.

-As formas en que os ciristianos expresan a súa fe.

-O sacramento da Unción dos enfermos.

-A Cuaresma e a Seman Santa.

-A Igrexa e a vida eterna. A Providencia de Deus.

-A moral civil e a moral cristiá. O mandamiento de Amor e as Bienaventuranzas.

-O compromiso social dos cristiáns.

-A importancia da liberdade. A liberdade na Biblia.

-O compromiso democrático dos cristiáns.

-A Virxe María para a Igrexa Católica.

-A cultura cristiá. As manifestacións de Deus na cultura cristiá.

Educación Física

Coñecemento e desenvolvemento corporal

-Conseguir maior seguridade, confianza en si mesmo e a autonomía persoal, así como unha disposición favorable á autosuperación e autoexigencia.

-Aceptación de distintos niveis de destreza.

-Coñecemento dos distintos eixes corporais e movementos que posibilitan.

-Execución de xiros nos tres eixes corporais.

-Favorecerase a identificación da postura correcta.

-Utilización ao lado non dominante en habilidades básicas e genéricas.

-Aumento das posibilidades e recursos de movementos.

-Aplicación de habilidades básicas en predeportes, xogos e iniciación deportiva.

-A desinhibición e espontaneidade no desenvolvemento das distintas actividades de expresión corporal.

O Xogo

Continuamos co coñecemento de xogos populares e tradicionais de Porto Serrano e a iniciación á práctica dos xogos no medio próximo. A participación en xogos contribuirá a que as diferenzas individuais non sexan un obstáculo e que se establezan actitudes de compromiso cos demais integrándose no grupo.

-A valoración das propias posibilidades e confianza nas mesmas.

-O coñecemento de xogos populares e tradicionais.

-Favorecer o recoñecemento dos recursos e posibilidades da contorna inmediata.

-A aceptación do nivel de destreza e o recoñecemento das propias limitacións.
-As posibilidades que o xogo posúe no emprego do tempo de lecer e recreo.
-En xogos predeportivos e adaptados poderase favorecer a utilización das habilidades genéricas e específicas.
-Utilizar e respectar correctamente as regras dos xogos, aceptando a derrota como
algo natural do xogo.

Saúde

Adquire especial interese o aprecio da actividade física como medio para o seu goce e mellora da saúde corporal consolidando hábitos de hixiene e de saúde e a adopción de actitudes críticas fronte a hábitos de vida sedentaria. Deben ser capaces, ao terminar a Educación Primaria, de utilizar os coñecementos adquiridos para empregalos no seu tempo de lecer.

Nivel XI: 1º curso 1º ciclo de E.S.O.

Lingua e Literatura

I. COMUNICACIÓN

1. Elementos da comunicación.
2. Texto ou discurso. Organización do texto: tipoloxías textuais. -Narración. -Descrición. -Diálogo (formas de diálogo nos diferentes xéneros e nos medios de comunicación).

II. LINGUA E SOCIEDADE

1. A realidade plurilingüe de España. -Mapa das linguas constitucionais.

2. A variación espacial. -Dialectos e falas. Principais fenómenos lingüísticos: seseo, ceceo, ieísmo, voseo, etc.

III. ESTUDIO DA LINGUA

3. Fonética e ortografía (I). -Correspondencia entre sons e grafías. A sílaba. Sílabas tónicas. Nocións básicas da pronuncia e da acentuación: uso do punto, a coma e os dous puntos.
4. Norma culta da lingua española (I). -Recoñecemento das principais normas fonéticas. Lectura en alta voz (o enunciado). -Cuestións morfo-sintácticas: formación do xénero e o número. Léxico (vulgarismos).
5. Gramática. -Clases de palabras: o substantivo e o adxectivo (características); o pronome (clasificación); o artigo (clasificación); o verbo: a conxugación; o adverbio; a preposición; a conxunción; a interxección. Unidades sintácticas (frase ou sintagma e oración). -A oración: estructura da oración simple. A concordancia.
6. Léxico. -Estuctura da palabra: lexemas e morfemas. Formación das palabras: composición e derivación.

IV. TÉCNICAS DE TRABALLO

1. Iniciación ó uso do diccionario, enciclopedias e outras obras de consulta. -Busca da información. Selección e tratamento (tipos de citas, escolmas bibliográficas, integración da información procedente de diversas fontes...).
2. Técnicas de traballo (I). -Análise (lectura reflexiva y anotacións). -Síntese (esquemas, diagramas, técnicas de resumo).

V. LITERATURA

1. Introducción ós xéneros literarios a través da lectura de fragmentos representativos. -Análise dos seus rasgos característicos. Aproximación inductiva ós xéneros literarios, á lingua e á literatura. -Determinación das pautas de análise.
2. A linguaxe literaria. -Recursos lingüísticos máis importantes.

Matemáticas

BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS.

* Utilización de estratexias e técnicas simples na resolución de problemas, tales como a análise do enunciado, o ensaio e erro ou a resolución dun problema máis simple, e comprobación da solución obtida.
* Expresión verbal do procedemento que se seguiu na resolución de problemas.
* Utilización correcta dos símbolos e das normas das matemáticas e valoración da precisión desta linguaxe.
* Interpretación de mensaxes que conteñan informacións sobre cantidades e medidas ou sobre elementos ou relacións espaciais.
* Confianza nas propias capacidades para afrontar problemas, comprender as relacións matemáticas e tomar decisións a partir delas.
* Perseveranza e flexibilidade na procura de solucións aos problemas.
* Planificación e realización de traballos matemáticos tanto individualmente como en equipo, mantendo actitudes favorables de participación e de diálogo.
* Utilización de ferramentas tecnolóxicas para facilitar os cálculos de tipo numérico, alxébrico ou estatístico, as representacións funcionais e a comprensión de propiedades xeométricas.
* Procura de información e lectura de textos sobre acontecementos e persoas relacionadas coas matemáticas ao longo da historia.

BLOQUE 2. NÚMEROS.

* Divisibilidade de números naturais. Múltiplos e divisores comúns a varios números. Aplicacións da divisibilidade na resolución de problemas asociados a situacións cotiás.
* Necesidade de ampliar o conxunto dos números naturais co dos números negativos para expresar estados e cambios. Os números enteiros. Recoñecemento e conceptualización en contextos reais.
* Significado e usos das operacións con números enteiros. Utilización da xerarquía e propiedades das operacións e das regras de uso das parénteses en cálculos sinxelos.
* Fraccións e decimais en medios cotiáns e en ámbitos científicos. Diferentes significados e usos das fraccións. Operacións con fraccións: suma, resta, produto e cociente.
* Números decimais. Relacións entre fraccións e decimais.
* Elaboración e utilización de estratexias persoais para o cálculo mental, para o cálculo aproximado e con calculadoras.
* Razón e proporción. Identificación e utilización en situacións da vida cotiá de magnitudes directamente proporcionais. Aplicación á resolución de problemas nos que interveña a proporcionalidade directa.
* Porcentaxes para expresar partes dun todo, cotas de participación ou variación de magnitudes. Aplicacións na vida cotiá. Cálculo mental, escrito e con calculadora para obter porcentaxes habituais.

BLOQUE 3. ÁLXEBRA.

* Emprego de letras para simbolizar números inicialmente descoñecidos. Simbolización para expresar cantidades en distintos contextos, e valoración da súa utilidade.
* Tradución de expresións da linguaxe cotiá á alxébrica e viceversa. Procura e expresión de propiedades, relacións e regularidades en secuencias numéricas.
* Obtención de valores numéricos en fórmulas sinxelas.
* Valoración da precisión e simplicidade da linguaxe alxébrica para representar e comunicar diferentes situacións da vida cotiá e doutros ámbitos.

BLOQUE 4. XEOMETRÍA.

* Elementos básicos para a descrición das figuras xeométricas no plano. Utilización da terminoloxía axeitada para describir con precisión situacións, formas, propiedades e configuracións do mundo físico.

* Paralelismo e perpendicularidade. Análise de relacións e propiedades de figuras no plano, empregando o agrupamento e a descomposición de figuras e outros métodos. Construcións xeométricas sinxelas: mediatriz, bisectriz.

* Clasificación de triángulos e de cuadriláteros desde diferentes criterios. Estudo dalgunhas propiedades e relacións nestes polígonos.

* Polígonos regulares. A circunferencia e o círculo.

* Construción de polígonos regulares cos instrumentos de debuxo habituais.

* Medida e cálculo de ángulos en figuras planas.

* Estimación, medición e cálculo de perímetros de figuras representadas e reais. Estimación, medición e cálculo de áreas, de figuras representadas e reais, mediante fórmulas, triangulación e cuadriculación. Realización de bosquexos para a anotación de medidas.

* Simetría de figuras planas. Recoñecemento da simetría na natureza e nas construcións.

* Emprego de ferramentas informáticas para construír, simular e investigar relacións entre elementos xeométricos.

BLOQUE 5. FUNCIÓNS E GRÁFICAS.

* Organización de datos en táboas de valores.

* Coordenadas cartesianas. Representación de puntos nun sistema de eixes coordenados. Identificación de puntos a partir das súas coordenadas.

* Identificación de relacións de proporcionalidade directa a partir da análise da súa táboa de valores. Utilización de exemplos de magnitudes non directamente proporcionais.

* Identificación e verbalización de relacións de dependencia en situacións cotiás. Construción global de gráficas desde expresións verbais que describan situacións ou experiencias tomadas da vida diaria e do mundo físico.

* Interpretación puntual e global de informacións presentadas nunha táboa ou representadas nunha gráfica. Detección de erros nas gráficas que poden afectar á súa interpretación.

BLOQUE 6. ESTATÍSTICA E PROBABILIDADE.

* Formulación de conxecturas sobre o comportamento de fenómenos aleatorios sinxelos e deseño de experiencias para a súa comprobación.

* Recoñecemento e valoración das matemáticas para interpretar e describir situacións incertas e para transmitir informacións.

* Diferentes formas de recolección de información. Organización en táboas de datos recollidos nunha experiencia. Frecuencias absolutas e relativas.

- Diagramas de barras, de liñas e de sectores. Análise dos aspectos máis destacables dos gráficos desde exemplos tomados dos medios de comunicación e de informacións relacionadas cos ámbitos social e físico.

Ciencias da Natureza

BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS.

- Indución de supostos a partir de datos obtidos experimentalmente ou mediante outras fontes de información.
- Dedución de conclusións a partir de estudos obtidos con información experimental e completada por outras fontes de información.
- Interpretación de fenómenos mediante o uso de modelos sinxelos.
- Busca de explicacións a fenómenos naturais e valoración da importancia de ter datos ben tomados para obter conclusións axeitadas.
- Interpretación de táboas, gráficos de distintos tipos (sectores, barras...) e esquemas de modelos teóricos.
- Análise da multiplicidade de factores que se atopan na base de problemas ambientais.
- Realización de traballos experimentais con orde, limpeza, coidado e precisión na manipulación materiais e instrumentos de laboratorio (microscopio e lupa) respectando as normas de seguridade neste.
- Uso de diferentes fontes de información e as Tecnoloxías da Información e das Comunicacións para a elaboración de contidos relacionados coa vida no Universo, os materiais terrestres, os seres vivos e a súa diversidade.
- Valoración dos coñecementos achegados polas Ciencias da Natureza para dar resposta ás necesidades dos seres humanos e mellorar as condicións da súa existencia.
- Análise da evolución do coñecemento científico para comprender mellor as informacións sobre fenómenos relacionados coa Terra e a materia no Universo.
- Aprecio das Ciencias da Natureza como vía para coñecer e valorar o medio natural, da Comunidade Autónoma e do Estado, o científico e técnico, participando na súa conservación, protección e mellora.

BLOQUE 2. A TERRA NO UNIVERSO

O Universo e o sistema solar

- A bóveda celeste.
- O sistema xeocéntrico e heliocéntrico.
- O Sistema Solar. Satélites, asteroides e cometas.
- Os planetas e os seus movementos.
- Galaxias: a Vía Láctea.
- Actitude crítica ante as ideas supersticiosas relacionadas coa Astroloxía.
- A rotación e translación terrestres.

- As consecuencias dos movementos terrestres: O día e a noite. As estacións do ano.
- Fases da Lúa.
- As eclipses.
- O calendario.
- Reprodución con modelos das diferentes posicións da Terra e a Lúa con respecto ao Sol e relacionalas coa sucesión do día e a noite, as fases lunares e as eclipses.
- Recoñecemento da transcendencia das observacións sistemáticas para o avance científico.
- Observación do firmamento a simple vista e con instrumentos, e recoñecemento dalgúns astros.
- Uso de técnicas sinxelas de orientación baseadas na observación do firmamento.
- Valoración do esforzo dos científicos por coñecer a situación da Terra no Universo.
- As capas da Terra.

A materia no Universo

- Propiedades xerais da materia: masa e volume.
- Magnitudes fundamentais e derivadas. SI.
- Unidades de lonxitude, masa, volume e superficie. Medida.
- A temperatura. Medida.
- Átomos e elementos químicos.
- Propiedades dos elementos:
- Elementos do universo, da codia terrestre e os seres vivos.
- Moléculas e cristais. Fórmulas.
- Manexo de probeta, balanza, cronómetro e termómetro.
- Representación de elementos e compostos mediante símbolos e fórmulas.
- Caracterización, mediante fórmulas, dalgunhas substancias presentes na contorna, de especial interese polas súas aplicacións.
- Diferentes estados da materia.
- Sólidos, líquidos e gases. Características.
- Transformacións da materia. Cambios de estado.
- Interpretación cinética dos estados da materia.
- Representación gráfica da relación entre temperatura e cambios de estado.
- Determinación experimental da temperatura de fusión e ebulición dalgunhas substancias puras.
- Materia homoxénea e heteroxénea.
- Mesturas e substancias puras.
- Métodos de separación de mesturas.
- Disolucións. Concentracións.
- Substancias puras: compostas e simples.
- Comprobación das propiedades de líquidos e gases.

- Realización de mesturas a partir de substancias puras.
- Determinación do procedemento máis adecuado para separar certas substancias.
- Preparación de disolucións de distinta concentración.
- Identificación de substancias puras e algunhas mesturas a través das súas características.
- Confección dunha listaxe de produtos frecuentes no fogar e a súa clasificación en substancias puras e mesturas homoxéneas.
- Interese por coñecer a estrutura da materia.
- Valoración do papel da Química na comprensión do mundo que nos rodea.
- Recoñecemento da importancia dos modelos e da súa confrontación cos feitos empíricos.

BLOQUE 3. MATERIAIS TERRESTRES: ATMOSFERA, HIDROSFERA E XEOSFERA.

- A composición da atmosfera e as súas variacións.
- A estrutura da atmosfera.
- A orixe e evolución da atmosfera.
- A atmosfera e os seres vivos.
- A dinámica atmosférica. O vento, a presión atmosférica, as nubes e as precipitacións.
- O tempo atmosférico e o clima. Predición meteorolóxica.
- Establecemento de relacións entre tempo e clima.
- Análise de factores que condicionan o tempo.
- Representación gráfica de variables meteorolóxicas.
- A contaminación do aire e os seus efectos. Medidas para evitala.
- Utilización, se é o caso, de instrumentos de medida de variables meteorolóxicas.
- Interpretación xeral dun mapa sinxelo do tempo.
- Valoración do papel protector da atmosfera sobre os seres vivos.
- Estimación da importancia da atmosfera para a aparición e evolución posterior da vida.
- Concienciación dos nocivos efectos da contaminación e da necesidade de evitala.
- A auga na Terra. Orixe e distribución.
- A auga dos océanos.
- A auga nos continentes.
- O ciclo da auga.
- As propiedades da auga.
- Os usos da auga. Potabilización.
- Contaminación da auga.
- Depuración de augas residuais.

- Interpretación de diagramas de sectores sobre consumo de auga.
- Deseño e realización de experiencias sinxelas relativas aos estados físicos da auga.
- Realización de debuxos explicativos do ciclo da auga e da contaminación e depuración de augas.
- Valoración da importancia que ten a auga na singularidade da Terra.
- Concienciación da pequenísima cantidade de auga que está dispoñible para o consumo.
- Rexeitamento ás posturas desbaldidoras e contaminadoras da auga.
- As capas da Terra: atmosfera, hidrosfera e a xeosfera. Estrutura da xeosfera.
- Concepto de mineral e rocha.
- Propiedades características dos minerais.
- Minerais que constitúen as rochas.
- Prospección e extracción de minerais. Minas.
- Extracción dos metais que conteñen os minerais.
- Observación de diferentes propiedades dos minerais.
- Identificación de minerais que forman as rochas e de minerais metálicos coa axuda de claves.
- Identificación das principais rochas de cada tipo.
- Conceptos de textura e composición das rochas.
- Rochas cristalinas e volcánicas. Rochas sedimentarias. Rochas con foliación.
- As rochas máis importantes de Galicia e os minerais que as compoñen.
- Observación e recoñecemento de rochas e minerais máis frecuentes en Galicia.
- Usos das rochas.
- Fabricación de rochas no laboratorio.
- Elaboración de claves dicotómicas para diferenciar rochas.
- Recoñecemento dos minerais e rochas como valiosas materias primas desde tempos antigos.
- Estimación dos problemas ambientais e de saúde que levan consigo a extracción e utilización dalgúns minerais.
- Constatación da importancia de reducir o consumo, reutilizar e reciclar para evitar a produción de residuos e o esgotamento de recursos.

BLOQUE 4. A VIDA NA TERRA: OS SERES VIVOS.

Os seres vivos e a súa diversidade

- Características diferenciais dos seres vivos.
- Condicións que fan posible a vida na Terra.
- Hábitat e factor ambiental.
- Medio acuático e medio terrestre.

- Fósil e fosilización.
- Orixe, significado, observación e descrición dos fósiles.
- Valoración da importancia dos fósiles como elementos fundamentais para a reconstrución da historia da Terra.
- Identificación dos grandes modelos taxonómicos aos que pertencen animais e plantas coa axuda de claves, debuxos e fotos.
- Características xerais dos animais.
- Os vertebrados. Características xerais e clasificación: peixes, anfibios, réptiles, aves e mamíferos.
- Adaptacións dos vertebrados ao seu medio.
- Observación das características morfolóxicas dun vertebrado a partir de fotografías.
- Os invertebrados. Características xerais e clasificación: poríferos, cnidarios, anélidos, artrópodos, equinodermos.
- Observación das características dun determinado animal utilizando a lupa binocular.
- Disección e estudo de invertebrados (sepia, mexillón etc.).
- Identificación de diferentes vertebrados e invertebrados utilizando guías de campo e claves sinxelas.
- As plantas: características xerais. Órganos vexetativos e funcións.
- Anxiospermas e ximnospermas. Características xerais e exemplos.
- Ximnospermas. Características xerais e exemplos.
- Os fentos e os mofos. Características xerais.
- Os fungos. Características xerais, estruturas e formas de vida.
- Manexo de claves dicotómicas sinxelas para clasificar vexetais e fungos.
- Os protozoos e as algas. Características, clasificación e exemplos.
- As bacterias. Características, estrutura, clasificación e funcións vitais que as caracterizan.
- A célula como unidade estrutural e funcional dos seres vivos.
- Organismos unicelulares e pluricelulares.
- Células eucarióticas (animais e vexetais) e procarióticas.
- Funcións vitais na célula: nutrición celular autótrofa e heterótrofa, relación celular e reprodución celular.
- Os virus. Características, estrutura e proceso de infección.
- Manexo do microscopio óptico e a lupa para a realización de observacións sobre preparacións microscópicas.
- Precisión e rigor nas observacións morfolóxicas das plantas e fungos.
- Valoración da importancia da auga como factor condicionante da distribución dos seres vivos e da súa importancia biolóxica.
- Respecto pola diversidade biolóxica e pola protección de animais en vías de extinción.
- Rexeitamento das prácticas coleccionistas para evitar a deterioración do medio.
- Apreciación da importancia das bacterias e as algas nos ecosistemas e para o ser humano.

- Rexeitamento da caza e tráfico de especies protexidas, a crueldade cos animais e a recolección compulsiva de exemplares.
- Observación, descrición e clasificación de exemplares.
- Concepto de biodiversidade e ameazas que pesan sobre ela.
- A biodiversidade en Galicia.

Nivel XII: 2º curso 1º ciclo de E.S.O.

Lingua e Literatura

I. COMUNICACIÓN

1. Funcións da linguaxe. Texto ou discurso. Texto oral e texto escrito. Organización

do texto: as tipoloxías textuais. -Textos expositivos (estructura, modalidades, procedementos

lingüísticos máis usuais). -Textos argumentativos (estructura, modalidades,

procedementos lingüísticos).

II LINGUA E SOCIEDADE

1. A realidade plurilingüe de España. -Breve introducción á historia das linguas cons-titucionais. A variación social e estilística. -Variedades lingüísticas. Usos da linguaxe. Niveis e rexistros.

III ESTUDIO DA LINGUA

1. Fonética e ortografía (II). -A sílaba. Principais esquemas silábicos do español. Ditongos, tritongos e hiatos. A sílaba na escritura. Uso do til nas combinacions vocálicas. Uso dos signos de exclamación e de interrogación. Uso do guión, a raia, as comiñas e a paréntese.
2. Norma culta da lingua española (II). -Pronuncia dos grupos cultos. Lectura en alta voz (parágrafos de distinta estructura). Correcto uso do pronome. Léxico. Dialectalismos.

3. Gramática. -A oración simple. Suxeito e predicado. Tipos de complementos. Modalidades oracionais: atribución e predicación. Clases de oracións.
4. Léxico. -Polisemia, homoninia, sinonimia y antonimia.

IV. TÉCNICAS DE TRABALLO

5. Uso de diccionarios especializados (sinónimos, refráns, locucións, dúbidas, etc).
6. Técnicas de traballo. -Análise. Síntese. Outras técnicas de traballo (analoxía, hipóteses, inducción, deducción...).

V. LITERATURA

1. Os xéneros literarios: rasgos característicos. -A narrativa: estructura. A épica, o conto e a novela. -A lírica: o ritmo e a rima. Métrica. Versos e estrofas. -O teatro: texto e representación. Aspectos xerais da traxedia e da comedia. -Lectura de fragmentos e de tres obras completas representativas da narrativa, da lírica e do teatro, ben das linguas constitucionais, ben da literatura occidental. -Análise e estudio. Aplicación dos distintos coñementos adquiridos, establecendo relacións.

Matemáticas

Bloque 1. Contidos comúns.

- Disposición e sensibilidade para valorar e recoñecer a necesidade dos números reais, enteiros, decimais e fraccionarios.
- Lectura comprensiva de textos continuos extraídos do ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia e do Estado relacionados coa formulación e resolución de problemas.

- Planificación, análise, selección e emprego de estratexias e técnicas variadas na resolución de problemas, como o ensaio e erro, o reconto exhaustivo, a dedución, a indución, a busca de problemas con características similares ou a comprobación do axuste da resposta á situación inicial formulada.
- Perseveranza e rigor na resolución de problemas con números naturais, enteiros, fraccionarios e decimais, desenvolvendo confianza nas propias capacidades.
- Valoración crítica do uso das calculadoras para realizar operacións con números.
- Sensibilidade e gusto pola presentación ordenada e clara do proceso seguido e dos resultados obtidos na resolución de problemas nos que interveñan números naturais, enteiros, fraccionarios e decimais.
- Selección e emprego axeitado de ferramentas tecnolóxicas (calculadora gráfica, *Derive, Cabri e Excel)* para facilitar os cálculos de tipo numérico, alxébrico ou estatístico, as representacións funcionais e a comprensión de propiedades xeométricas.
- Curiosidade e valoración da xeometría polas súas achegas en investigacións realizadas no ámbito galego e pola súa contribución ao estudo doutras ciencias como a xeografía, a arte e a arquitectura.
- Recoñecemento da utilidade das técnicas e procedementos de obtención dos parámetros estatísticos para analizar e interpretar a información.
- Descrición verbal axustada de relacións matemáticas e procedementos de resolución utilizando a terminoloxía precisa.
- Análise de mensaxes orais e escritas que conteñan informacións de carácter cuantitativo ou simbólico ou sobre elementos ou relacións xeométricas.
- Valoración da matemática como un instrumento necesario no coñecemento e desenvolvemento doutras áreas do pensamento humano, en particular, para describir e argumentar acerca de fenómenos de tipo social e económico da Comunidade Autónoma de Galicia e do Estado.
- Participación activa e responsable na planificación e desenvolvemento de actividades realizadas en equipo, valorando o diálogo como ferramenta axeitada para propoñer estratexias e tomar decisións entre os diferentes membros do grupo.
- Busca de información relacionada con investigacións e autores matemáticos relevantes ao longo da historia a través da lectura e selección de textos presentes en diferentes materiais impresos e informáticos.

Bloque 2. Números.

- Divisibilidade.
- Os números primos.
- Descomposición dun número natural en factores primos
- Cálculo do máximo común divisor de varios números.
- Cálculo do mínimo común múltiplo de varios números
- Recoñecemento da utilidade dos números primos.
- Os números enteiros.
- Representación dos números enteiros na recta numérica.
- Operacións con números enteiros.
- Realización de sumas, restas, multiplicacións e divisións de números enteiros, con e sen paréntese, respectando a xerarquía das operacións.
- Formulación e resolución de problemas no contexto de Galicia con números enteiros.
- As potencias de números enteiros.
- O produto e o cociente de potencias da mesma base.
- A potencia dunha potencia, dun produto e dun cociente.
- Lectura e escritura exponencial dun número enteiro.
- Utilización da notación científica para representar números grandes.
- Valoración da presenza e da utilidade das potencias para a interpretación e produción de informacións no contexto da Comunidade Autónoma de Galicia de moi distinta natureza.
- Fraccións equivalentes.
- Cálculo de fraccións equivalentes a unha dada.
- Cálculo da fracción irredutible mediante simplificación.
- Redución a común denominador de varias fraccións.
- Comparación e ordenación de números fraccionarios.
- Operacións con fraccións.
- Realización de sumas, restas, multiplicacións e divisións de números fraccionarios.
- Operacións con números decimais.
- Expresión de números decimais en forma complexa e incomplexa.
- Conversión de números decimais en fraccións decimais e viceversa.
- Realización de sumas, restas, multiplicacións e divisións de números decimais.
- Aproximación por redondeo de resultados con números decimais.
- Formulación e resolución de problemas con números decimais.

- Cálculo da raíz cadrada dun número enteiro e dun número decimal
- Formulación e resolución de problemas con números decimais.
- Estimación de raíces cadradas de números enteiros.
- Raíz cadrada de operacións.
- Magnitudes proporcionais.
- Magnitudes directamente proporcionais e inversamente proporcionais
- Porcentaxes. Aumentos e diminucións.
- Cálculo de cantidades directa e inversamente proporcionais, aplicando en cada caso o procedemento máis axeitado (o método da redución á unidade, a regra de tres simple directa e a regra de tres simple inversa).
- Obtención dunha porcentaxe dada dunha cantidade dada.
- Obtención da porcentaxe que representa unha parte de todo.
- Obtención de aumentos e diminucións porcentuais.
- Resolución de problemas relacionados coa vida cotiá no contexto galego nos que interveña a proporcionalidade directa ou inversa.
- Recoñecemento da existencia da proporcionalidade e as porcentaxes no contexto cotián de Galicia.
- A medida do tempo.
- Operacións con medidas de tempos.
- Expresión complexa dunha cantidade de tempo dada por unha expresión incomplexa, e viceversa.
- Suma e diferenza de cantidades que indican, mediante unha expresión complexa, a medida de tempos.
- A medida de ángulos.
- Operacións con medidas de ángulos.
- Expresión complexa da amplitude dun ángulo dada por unha expresión incomplexa, e viceversa.
- Suma e diferenza de cantidades que indican, mediante unha expresión complexa, a medida de ángulos.
- Valoración positiva da utilización de sistemas sesaxesimais pola súa facilidade na utilización de fraccións da unidade.
- Utilización de estratexias persoais de cálculo mental, escrito ou con calculadora, para resolver problemas e cuestións sobre números naturais, enteiros, decimais, e fraccionarios.
- Estimación precisa de cantidades obtidas na resolución de exercicios e problemas onde interveñan números naturais, enteiros, decimais ou fraccionarios.

Bloque 3. Álxebra.

- Expresións alxébricas.
- Expresión en linguaxe alxébrica dunha situación expresada en linguaxe ordinaria e viceversa.
- Operacións con expresións alxébricas.
- Busca e análise de pautas e regularidades que permitan a obtención de fórmulas e termos xerais.
- Ecuacións de primeiro grao.
- Formulación e resolución de ecuacións de primeiro grao con e sen denominadores.
- Ecuacións de segundo grao.
- Interpretación das solucións das ecuacións.
- Formulación e resolución de ecuacións de segundo grao completas e incompletas.
- Ecuacións con dúas incógnitas.
- Resolución dun sistema de ecuacións, aplicando o método máis axeitado en cada caso (táboas, substitución ou redución).
- Valoración da importancia da linguaxe alxébrica como linguaxe universal e válida para xeneralizar certas propiedades, operacións numéricas e formulación de certos problemas.
- Interese e coidado pola orde, a claridade e a precisión na planificación e resolución de cálculos, exercicios e problemas alxébricos, explicando de forma razoada os pasos seguidos no proceso.
- Resolución de problemas relacionados coa vida cotiá no contexto da Comunidade Autónoma de Galicia mediante o uso de ecuacións e sistemas de ecuacións.

Bloque 4. Xeometría.

- O teorema de Pitágoras.
- Xustificación xeométrica do teorema de Pitágoras.
- Cálculo dun lado dun triángulo rectángulo cando se coñecen os outros dous.
- Aplicación do teorema de Pitágoras na resolución de situacións xeométricas ou relacionadas coa vida cotiá no contexto galego, valorando a súa utilidade.
- Gusto pola presentación ordenada e explicada dos traballos realizados de tipo xeométrico.

- Cálculo de distancias básicas en polígonos: lados, diagonais, apotemas etc.
- Figuras semellantes.
- O teorema de Tales.
- Construción dunha figura semellante a unha dada e cunha razón de semellanza determinada.
- Utilización do teorema de Tales para construír triángulos semellantes cunha razón determinada.
- Triángulos semellantes.
- Aplicación dos criterios de semellanza de triángulos.
- Curiosidade e interese pola identificación de situacións de semellanza na vida cotiá e en distintas manifestacións da actividade humana da Comunidade Autónoma de Galicia e na natureza.
- Sensibilidade e gusto pola presentación sistemática e coidadosa de traballos relacionados coa semellanza.
- Utilización das escalas para interpretar mapas, planos e maquetas de Galicia e do Estado.
- Valoración positiva da utilidade do teorema de Tales e da semellanza de triángulos para resolver situacións de tipo xeométrico ou relacionadas coa vida cotiá no contexto galego.
- Elementos básicos da xeometría do espazo: puntos, rectas e planos.
- Identificación de puntos, rectas e planos, e as súas posicións relativas, en formacións xeométricas básicas.
- O prisma, a pirámide, o cilindro, o cono e a esfera: elementos, superficie, volume e representación gráfica.
- Resolución de problemas que impliquen a estimación, a medición e o cálculo de lonxitudes, superficies e volumes de obxectos da contorna inmediata.
- Utilización de procedementos como a composición, descomposición, intersección, tronzamento, dualidade, movemento, deformación ou desenvolvemento de poliedros para analizalos ou obter outros.
- Valoración positiva da necesidade de estudar a xeometría do espazo de tres dimensións, os seus elementos e figuras básicas, para poder describir o contexto habitual.
- Identificación da presenza das figuras xeométricas básicas de tres dimensións (prismas, pirámides, cilindros, conos e esferas) en numerosas situacións relacionadas coas ciencias da natureza, a arte ou a vida cotiá no contexto de Galicia.

- Identificación e análise de relacións xeométricas presentes en edificios e outros elementos arquitectónicos pertencentes ao patrimonio cultural galego, valorando o seu compoñente estético na contorna.
- Utilización de programas de ordenador *(Cabri)* para o estudo de figuras e relacións xeométricas.

Bloque 5. Funcións e gráficas.

- Os eixes de coordenadas.
- Representación de puntos no plano coa axuda dun sistema de coordenadas.
- Construción da gráfica dunha función dada por unha táboa.
- Elaboración dunha gráfica a partir dunha expresión alxébrica que relacione dúas variables.
- Interpretación da gráfica dunha función.
- Funcións e representación.
- O dominio dunha función.
- Continuidade e descontinuidade.
- Crecemento e decrecemento.
- Cortes cos eixes.
- Máximos e mínimos absolutos ou relativos.
- Función de proporcionalidade directa e inversa.
- Obtención da ecuación dunha función de proporcionalidade directa da cal se coñece algún punto.
- Representación de funcións de proporcionalidade inversa.
- Valoración da utilidade da linguaxe gráfica para representar e resolver problemas da vida cotiá no contexto galego.
- Sensibilidade e gusto pola claridade e a orde na representación de datos e a súa representación en gráficas.
- Análise crítica da utilización da linguaxe gráfica no tratamento de informacións sociais, políticas e económicas presentes en medios de comunicación, internet, publicidade e outras fontes de información.
- Utilización de calculadoras gráficas e programas de ordenador (Derive e Excel) para a construción e interpretación de gráficas.
- Formulación de conxecturas sobre o comportamento dun fenómeno representado pola súa gráfica relacionado con feitos de tipo social, económico, ambiental... da Comunidade Autónoma de Galicia.
- Descrición cualitativa de gráficas que representan fenómenos da vida cotiá e dos ámbitos social, científico e do mundo físico de Galicia.

Bloque 6. Estatística e probabilidade.

- A estatística unidimensional.
- Poboación e mostra.
- Carácteres estatísticos.
- Tratamento e organización de datos: agrupación por intervalos ou clases.
- Elaboración de táboas de frecuencias absoluta e relativa.
- Interpretación e representación gráfica de táboas de frecuencias.
- Media aritmética, moda e mediana.
- Cálculo e interpretación da media aritmética, a mediana e a moda dunha distribución discreta con poucos datos.
- Valor mínimo, valor máximo e rango.
- Interpretación de diagrama de barras, polígono de frecuencias, histograma e diagrama de sectores que representen datos sobre feitos extraídos do ámbito galego.
- Planificación e realización en grupo de traballos estatísticos ou experiencias de simulación de fenómenos de azar.
- Utilización da folla de cálculo para organizar os datos, realizar os cálculos e xerar os gráficos máis axeitados.
- Valoración do carácter instrumental da linguaxe estatística na interpretación e descrición de problemas cotiáns presentes no contexto da Comunidade Autónoma de Galicia.
- Recoñecemento do papel dos principais parámetros estatísticos e a información que teñen por si mesmos.
- Sensibilidade, interese e valoración crítica do uso da estatística en informacións que aparecen nos medios de comunicación relacionados con Galicia.
- Valoración do carácter instrumental das matemáticas na interpretación, descrición e resolución de situacións aleatorias e relacionas co ámbito científico ou social de Galicia e do Estado.

Ciencias Naturais

Bloque 1. Contidos comúns.

- Dedución de conclusións a partir de datos, obtidos experimentalmente ou mediante outras fontes de información.

- Utilización de procedementos científicos como a formulación de conxecturas, elaboración de estratexias para obter conclusións incluíndo, no seu caso, deseños experimentais e análise dos resultados.
- Planificación e realización individualmente e en grupo de diversas actividades sobre cuestións científicas e tecnolóxicas, valorando a importancia do traballo en grupo para a resolución de problemas con maior eficacia.
- Interpretación de modelos representativos usados na área científica, como táboas, gráficas e diagramas.
- Busca de explicacións a fenómenos naturais e valoración da importancia de ter datos ben tomados para obter conclusións axeitadas.
- Realización de traballos experimentais con orde, limpeza, coidado e precisión na manipulación de materiais e instrumentos de laboratorio (microscopio e lupa) respectando as normas de seguridade neste.
- Uso de diferentes fontes de información e as tecnoloxías da información e das comunicacións para a construción de contidos relacionados coa enerxía e a materia.
- Valoración dos coñecementos achegados polas Ciencias da Natureza para dar resposta ás necesidades dos seres humanos e mellorar as condicións da súa existencia.
- Recoñecemento das achegas dos científicos, en especial dalgunhas mulleres, ao longo da historia da ciencia.
- Recoñecemento da transcendencia das observacións sistemáticas para o avance científico.
- Aprecio das Ciencias da Natureza como vía para coñecer e valorar os ecosistemas, de Galicia e do Estado, o científico e técnico, participando na súa conservación, protección e mellora.

Bloque 2. Materia e enerxía.

A enerxía nos sistemas materiais.

- Átomos e moléculas.
- Establecemento de diferenzas entre os elementos e compostos.
- Formulación de compostos binarios.
- Análise dos conceptos de posición, traxectoria e distancia recorrido.

- Recoñecemento da necesidade de determinar un sistema de referencia para describir un movemento.
- Concepto de rapidez media, rapidez instantánea e velocidade.
- Establecemento da relación que existe entre velocidade e aceleración.
- Descrición do movemento de corpos con respecto a distintos sistemas de referencia.
- O movemento rectilíneo e uniforme.
- O movemento rectilíneo uniformemente acelerado.
- Resolución de problemas do movemento uniforme e do uniformemente acelerado.
- Aplicación de procedementos sobre cambio de unidades.
- Representación de gráficas do movemento uniforme e do uniformemente acelerado.
- Interpretación de gráficas de espazo e tempo, velocidade e tempo.
- Realización de experiencias sinxelas para analizar distintos movementos.
- As forzas: cambios na forma ou no estado de movemento.
- Representación de forzas mediante vectores.
- Os efectos das forzas.
- Identificación e representación de forzas que interveñen en diferentes situacións da vida cotiá.
- Proposta de sinxelas investigacións para a comprobación de deformacións en corpos ao aplicar unha forza.
- Utilización de diferentes fontes de información para a análise de textos, gráficos e táboas relacionadas coas forzas.
- Estudo dalgúns tipos de forzas.
- A interacción da gravidade: a masa e o peso dos corpos.
- Establecemento das diferenzas entre a masa e o peso dun corpo.
- Medida das forzas: instrumentos e unidades.
- Manexo de unidades nas que se miden as forzas.
- Estudo cualitativo do principio de Arquímedes.
- Exemplificación dalgunhas aplicacións sinxelas do principio de Arquímedes.
- Curiosidade para realizar experimentos relacionados coas forzas e as súas aplicacións.
- Resolución de sinxelos problemas sobre forzas expresando os resultados na unidade axeitada do sistema internacional.
- Recoñecemento das numerosas aplicacións da estática nos distintos ámbitos tecnolóxicos e na vida cotiá.
- Valoración da argumentación como base do avance no coñecemento.

- Valoración da necesidade da orde e a limpeza nas tarefas de experimentais.
- A enerxía, unha propiedade da materia.
- A orixe da enerxía.
- Análise das distintas formas de enerxía.
- Enerxía cinética e enerxía potencial.
- O principio de conservación da enerxía.
- Traballo e enerxía mecánica.
- Interpretación de transformacións enerxéticas de procesos sinxelos cotiáns.
- As unidades da enerxía.
- Resolución de sinxelos problemas sobre traballo e enerxía expresando os resultados na unidade axeitada do sistema internacional.
- Identificación e análise de situacións da vida cotiá nas que se produzan transformacións e intercambios de enerxía.
- Realización de experiencias sinxelas dirixidas a analizar as transformacións e intercambios de enerxía.
- Valoración das máquinas de uso cotián e do seu papel no desenvolvemento económico e social.
- Actitude aberta e imaxinativa na proposta de exemplos de situacións cotiás, sobre transformacións enerxéticas.
- Utilización de distintas fontes de información acerca dos problemas ambientais que supón o consumo actual de enerxía, así como as medidas necesarias para garantir a subministración no futuro.
- Análise da equivalencia entre calor e traballo.
- As fontes de enerxía.
- Diferenciación entre fontes de enerxía renovables e non renovables.
- Análise dos inconvenientes das enerxías non renovables.
- Busca de información e valoración de medidas tanto individuais como colectivas de eficiencia e aforro enerxético a curto, medio e longo prazo en Galicia.
- O aforro e a diversificación enerxética.
- Problemas asociados á obtención, transporte e utilización da enerxía.
- Análise das vantaxes e inconvenientes das fontes de enerxía sobre as persoas e o medio de Galicia e das fórmulas para o seu tratamento.

- Reflexión e valoración crítica das causas e efectos dos procedementos de obtención de enerxía na sociedade e no medio.
- Recoñecemento da importancia de cumprir as medidas que contribúen ao aforro colectivo ou individual de enerxía en Galicia.
- Actitude crítica en relación co propio gasto de enerxía e disposición favorable para evitar a dilapidación enerxética.
- A calor como forma de transferencia de enerxía.
- A temperatura.
- Establecemento das diferenzas entre calor e temperatura.
- Os termómetros como instrumentos de medida.
- Utilización de diferentes escalas termométricas.
- Planificación e realización de experiencias sinxelas nas que se manifesten os efectos da calor sobre os corpos.
- A dilatación e os cambios de estado.
- A propagación da calor.
- Diferenciación entre a condución, a radiación e a convección.
- Illantes e condutores.
- Recoñecemento do emprego das máquinas térmicas, da súa eficacia e do seu rendemento.
- Recoñecemento da importancia que teñen na vida cotiá aspectos relacionados coa calor, a temperatura e a propagación da enerxía térmica.
    - As ondas.
- O son e as ondas sonoras.
- Propagación do son a través da materia.
- Propiedades características do son.
- Identificación de fenómenos relacionados coa reflexión do son.
- Valoración do problema da contaminación acústica.
- A luz e a enerxía.
- Interaccións entre luz e materia.
- Clasificación dos materiais atendendo ao seu comportamento fronte á luz.
- Orixe das cores e espectro visible.
- Explicación de como se produce a propagación da luz.
- Descrición mediante o modelo de raios: a reflexión e a refracción da luz.
- Utilización de espellos e lentes no estudo da reflexión.
- O ollo: receptor da luz.
- Interpretación de esquemas sobre o proceso de formación de imaxes sobre a retina do ollo humano.
- Anomalías na visión.
- O oído: receptor do son.

- Realización de experiencias sinxelas dirixidas a analizar a orixe da luz e do son, así como as súas propiedades máis importantes.
- Interpretación de debuxos sobre as partes que constitúen o oído.
- Recoñecemento da existencia de fontes de contaminación sonora, así como os efectos negativos que sobre a saúde e o medio ten a devandita contaminación.
- Toma de conciencia do risco que leva consigo para a nosa saúde unha prolongada exposición á luz solar, así como das medidas preventivas que se deben tomar.
- A enerxía do Sol, motor dos axentes xeolóxicos externos.
- A atmosfera. O filtro solar.
- Análise das consecuencias da esfericidade da Terra e a inclinación do eixe terrestre.
- O efecto invernadoiro. Causas.
- A circulación do aire. Causas e efectos.
- Interpretación de esquemas da estrutura da atmosfera.
- Identificación das relacións da enerxía solar cos axentes xeolóxicos externos.
- Valoración da importancia fundamental que ten a enerxía solar para a Terra.
- Toma de conciencia dos efectos da emisión de dióxido de carbono no incremento do efecto invernadoiro.
- Valoración da importancia que ten para a nosa saúde e a de toda a biosfera a destrución da capa de ozono.
- Alteracións das rochas.
- Diferenciación da meteorización física ou mecánica e meteorización química.
- A formación do solo. Tempo que tarda en formarse un solo.
- A composición do solo.
- Os seres vivos do solo.
- Identificación dalgúns efectos dos seres vivos sobre as rochas e sobre o solo.
- Determinación de compoñentes, textura e perfil de solos.
- Identificación de factores de degradación de solos e de medidas de protección.
- Valoración da importancia do solo para os seres vivos en xeral e para a especie humana en particular.
- Estimación da importancia da protección e conservación do solo, dado o tempo que tarda en formarse e o pouco que pode tardar en destruírse.

- O solo como ecosistema.

Bloque 3. Transformacións xeolóxicas debidas á enerxía interna da Terra.

- Identificación da orixe da calor interna terrestre.
- Manifestacións da enerxía interna da Terra: volcáns, terremotos, dobras, fallas e formación de montañas
- Os sismos ou terremotos.
- Rexistro e medición de sismos.
- Análise dos tipos de ondas sísmicas.
- Interpretación de esquemas acerca do comportamento das ondas sísmicas.
- Valoración da importancia das ondas sísmicas no coñecemento do interior da Terra.
- Identificación da enerxía responsable do vulcanismo.
- Mecanismo de erupción.
- Os produtos volcánicos e a estrutura dun volcán.
- Os volcáns e o relevo.
- Identificación das partes principais dun volcán.
- Distribución de terremotos e tectónica de placas.
- Recoñecemento da importancia da predición e prevención dos sismos e as erupcións volcánicas.
- O relevo oceánico e as placas litosféricas.
    - A deriva continental.
- A tectónica de placas.
- O relevo como resultado da interacción dos procesos internos e externos.
- Determinación da relación entre a distribución de epicentros sísmicos na Terra e os límites das placas.
- Identificación das principais formas de relevo do fondo oceánico.
- Determinación dos límites das principais placas litosféricas.
- Interpretación de mapas de risco sísmico.
- Localización nun mapa das zonas onde o vulcanismo e os sismos son máis intensos e frecuentes.
- Recoñecemento do vulcanismo e os terremotos como manifestacións da enerxía interna do planeta.
- Estimación da teoría da tectónica de placas como explicación da distribución de sismos e volcáns na superficie terrestre.

- Valoración da importancia da recolleita e interpretación de datos para a investigación científica.
- Estimación dos riscos que supoñen para as persoas os terremotos e as erupcións volcánicas.
- Valoración das medidas preventivas de riscos sísmicos.
- Utilización de diferentes fontes documentais de consulta na busca de novas relacionadas coas manifestacións desa enerxía interna.
- Análise das repercusións segundo o grao de desenvolvemento do país dos fenómenos sísmicos e volcánicos.
    - A orixe das rochas sedimentarias.
    - Identificación de rochas sedimentarias.
- Utilización de claves dicotómicas na identificación de rochas sedimentarias, metamórficas e magmáticas.
    - Formación das rochas magmáticas.
    - Identificación da textura das rochas magmáticas.
- Orixe e formación das rochas metamórficas.
- Principais rochas de Galicia.
- Localización en mapas dos principais depósitos e canteiras de rochas de Galicia.
- Valoración da importancia dos distintos tipos de rochas como recursos naturais e enerxéticos.

Bloque 4. A vida en acción: as funcións vitais.

- As funcións vitais dos seres vivos.
- Recoñecemento das semellanzas de composición entre os seres vivos.
- A célula e a teoría celular.
- Observación ao microscopio óptico de preparacións celulares.
- Desenvolvemento de hábitos de coidado no uso e limpeza do microscopio.
- Nutrición autótrofa e heterótrofa.
- Diferenciación das clases de nutrición heterótrofa animal.
- O sistema dixestivo nos animais.
- A respiración nos animais.
- Identificación de diferentes aparatos respiratorios de animais.
- Mecanismos de intercambio de gases en ambientes acuáticos.
- Mecanismos de captación de osíxeno en ambientes terrestres.
- O transporte de nutrientes e refugallos: sistema circulatorio.
- Identificación dalgúns sistemas circulatorios de animais.

- A excreción: sistema excretor dos animais.
- Elaboración de debuxos e esquemas sobre os diferentes aparatos dos animais.
- A transformación do alimento en nutrientes: a fotosíntese.
- O transporte no interior da planta.
- A transpiración nas plantas.
- Diferentes órganos colaboran na nutrición.
- Recoñecemento da importancia da fotosíntese para o desenvolvemento da vida na Terra.
- O comportamento animal.
- As funcións de relación.
- O estímulo e a resposta.
- Identificación de órganos sensoriais de animais.
- Valoración da importancia que teñen as funcións de relación para a supervivencia.
- Recoñecemento de diferentes aparatos locomotores en animais.
- Interpretación de esquemas, debuxos, fotografías ou diapositivas de diferentes aparatos locomotores e órganos sensoriais.
- A comunicación entre receptores e efectores.
- O comportamento das plantas.
- Investigación das respostas de plantas aos cambios do medio.
- A reprodución asexual nos animais.
- Identificación de distintos tipos de reprodución asexual nas plantas.
- A reprodución sexual nos animais.
- Análise das vantaxes e inconvenientes da reprodución sexual en animais e plantas.
- Diversidade na reprodución sexual.
- Diferenciación da fecundación interna da externa.
- A reprodución sexual nas plantas con sementes.
- Observación e descrición de ciclos vitais en animais e vexetais.
- Recoñecemento das vantaxes da reprodución sexual ao aumentar a diversidade dentro das poboacións.
- Valoración da importancia da diversidade ao facilitar a perpetuación das poboacións que a presentan.
- Rexeitamento da experimentación con animais vivos e das prácticas coleccionistas.
- Percepción da importancia dos hábitos saudables no ámbito da alimentación, consumo e na prevención de enfermidades.

Bloque 5. Medio: o medio natural.

- A biosfera e a exosfera.
- Os factores ambientais e as adaptacións ao medio.
- O biótopo e a biocenose.
- Análise da influencia dos factores bióticos e abióticos nos ecosistemas.
- O ecosistema: estrutura e función.
- Caracterización dos compoñentes nalgúns ecosistemas.
- Relacións alimentarias nun ecosistema: a cadea trófica.
- Identificación dos niveis tróficos dunha cadea.
- A rede trófica.
- Elaboración de cadeas e redes tróficas.
- O tránsito de materia e enerxía no ecosistema.
- As pirámides de enerxía.
- Recoñecemento de interaccións de autorregulación nos ecosistemas.
- Identificación de distintos tipos de impactos humanos nos ecosistemas.
- Os grandes biomas.
- Principais ecosistemas de España.
- Ecosistemas terrestres: o bosque mediterráneo, a matogueira.
- Ecosistemas acuáticos: Lagos e brañas.
- Ecosistemas mariños.
- Planificación de actividades de investigación dalgún ecosistema do ámbito.
- Utilización de diferentes fontes de información para a análise de textos, gráficos e táboas relacionadas cos ecosistemas.
- Ecosistemas característicos de Galicia.
- Localización dos principais espazos protexidos de Galicia.
- Busca de información sobre a flora e fauna características dos ecosistemas de Galicia.
- Toma de conciencia da necesidade de coexistir pacificamente coas demais especies que poboan a Terra.
- Desenvolvemento de actitudes de interese e respecto cara aos ecosistemas característicos de Galicia.
- Rexeitamento de comportamentos que poidan danar os seres vivos e o ambiente no que se desenvolven.
- Sensibilización ante a diversidade e riqueza de seres vivos dos nosos ecosistemas e a necesidade de coidala e respectala.

Materias non previstas no presente Anexo

Para todas aquelas materias non desenvolvida neste anexo estarase ao previsto nos deseños currilares da comunidade para os diferentes niveis educativos, tendo en conta que as ciencias sociais se traballarán de xeito integrado coa Lingua e Literatura e que as materias artísticas terán un marcado compoñente integrador.

Nos niveis XI e XII farase unha pormenorización individualizada máis completa incluíndo todo aquelo non previsto no presente anexo, de cara á integración parcial (escolaridade combinada) ou eventualmente total, do alumno ou alumna nun instituto ordinario.

Enténdese que un alumno capaz de seguir a formación completa prevista para o primeiro ciclo da ESO non debe estar neste centro e polo tanto e susceptible dunha revisión da modalidade de Escolarización. O presente anexo desenvolve únicamaente aquelas materias consideradas como instrumentais clave e que algún alumno de Educación Especial pode chegar a abordar.